

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XI. Tribulatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

diabolus seuior efficitur, tunc magis efferatur; cum viderit nos cum diligentia vitam nostram disponentes, cum viderit virtutis onera conquisita, & magnos acervos; tunc magis inferre naufragium studet. S. Chrysof. hom. 1. ad pop. Ant. de Timotheo.

Timor Domini, est sicut bonus iustitarius, qui perimit maleficos, & suspendit. Nam sicut illi, qui tenent iustitiam, in locis patentibus ponunt patibulum, ad timorem latronum: ita timor Domini &c. Et sicut ille iustitarius crucifigit latronem: sic timor Domini nititur crucifigere carnem, tanquam pessimum animæ latronem. S. Bonaventura dicit, Sal. de don. Spir. S.

Nè dicas, consenui in virtute; nec timeo:

semper timenda conversio est; multosque, qui virtute consenuerunt, uno temporis momento Sathanas in barathrum detraxit. B. Theodoretus Studita f. 2.

Ad tyrones timor spectat; ad perfectos vero amoris possessio. B. Theodoretus Ep. in Pl. 110.

Me miserum! me miserum! quia nondum à gehennæ igne sum liber: nondum mihi constat, quò hinc sim profecturus. B. Isaias Abb. orat. 14.

Una securitas est; nunquam esse securum: quatenus timor se observans reddat semper paratum; donec securitas succedat timori, non timor securitati. Gvaricus Abb. f. 3. de Adv. Domini.

TITULUS XI. TRIBULATIO.

§. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

AEgyptus interpretatur *coangustatio*, & *tenebra*, sive tribulatio. S. Bonaventura f. 1. D. 2. Epiph.

Ego dormivi &c. Psal. 3. 6. Noctem sæpius calamitatem Sacræ literæ appellant: etenim velut in tenebris vivere existimant eos, qui in res admodum tristes incurrunt. B. Theodoretus Ep. hic. Solet in divinis Scripturis adversitas designari per noctem. S. Bernardus f. 6. in Pl. qui habitat.

Sagittæ tuæ infixæ sunt mihi. Psal. 37. 3. id est, tribulationes multæ. Bellarminus hic.

Et erit tempus eorum in secula. Psal. 80. 16. Tempus vocat calamitates: sic enim Syri, & Hebraei, nominare consueverunt. B. Theodoretus Ep. hic.

Quia decoloravit me sol. Cant. 1. 5. id est, tribulationum ardor. V. Beda in Cant. l. 2. c. 1.

Hyems abiit. Cant. 2. 11. Sicut arbores fructificant abscedente hyeme, sic fructum habet homo post tribulationem. S. Bonaventura in Luc. 21.

Surge Aquilo. Cant. 4. 16. In Aquilone adversa Mundi designantur. S. Isidorus hic.

Torcular calcavi solus. Isa. 63. 3. Torcular in Scriptura proverbialiter significat vehementem oppressionem, cladem, stragem: qui enim illam subeunt, perinde sunt ac uvæ, quæ premuntur in torculari. Cornelius hic.

Ecce ego cibabo populum istum absynthio, & potum dabo eis aquam fellis. Jer. 9. 15. Fel, & absynthium, afflictionis, & amaritudinis, sunt Symbolum. Cornelius hic in hierogl.

Ex Novo, Patribus & aliis.

Tollat crucem suam. Luc. 9. 23. Omnes passiones appellatione Crucis designantur. Cajetanus hic.

Nonne duodecim sunt horæ diei? Joan. 11. 9. Rupertus, Maldonatus, Toletus, per horas diei accipiunt tempus divinæ protectionis, sub quâ nullum timendum est malum: per horas autem noctis tempus permissionis divinæ; quâ postea ingentes homini ruinæ obveniunt. Baeza. t. 2. l. 8. c. 3. §. 10.

Percussio latere Petri excitavit eum. Act. 12. 7. Lateris percussio, est temporalis correctio: aeterna enim percussio non in latere tantum, sed in omnibus membris fit. S. Bonaventura f. 5. D. 1. Adv.

Omnes tribulationes hujus Mundi, poenitentia sunt data à Papa Jesu. S. Vinc. Fer. f. 5. D. 16. SSS. Trinit.

§. II.

Tribulationum utilitas.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

Videbat, quòd rubus ardeat, & non combureretur Exod. 3. 2. Ignis in rubo, est tribulatio in homine sancto, humili & mortificato: talem enim non urit, non lædit; sed illustrat, & roborat. Scribit Philo in vita Moysis: per Dei potentiam rubum incorruptibilem factum in medio ignis; imò, aesi fonte desuper manante rigaretur, viridiorem visum. Hæc est enim, inquit S. Chrysof. omnipotentia Dei vis, ut per contraria operetur contraria: scilicet calorem per aquam; frigus per ignem. Cornelius hic.

Erat aqua quasi murus à dextra eorum, & lava. Ex. 14. 22. adversa sunt iustorum defensiones. S. Bernardus f. 8. Art. 1.

Si dixerit puero: ecce sagittæ intræ te sunt, tolle eas; tu veni ad me: quia pax tibi est, & nihil est mali, vivit Dominus. 1. Reg. 20. 22. Quisquis sagittæ morbi tangeris, non paveas. Ecce Dei sagittæ intræ te sunt: pax tibi est, & nihil est mali. Drexelius Gymnas. pat. part. 1. c. 4. §. 2.

Ponam

Ponam eam desertam; non putabitur, & non fodietur; & ascendent vepres, & spina. Isa. 5. 6. Quomodo, qui vineam putant, altriungunt ejus vites, & externè continent; ut majori cum temperamento procedat ad perferendos utiles fructus: ad eundem modum contingit animæ assiduitate tribulationum incurvatæ; quodammodo in se contrahitur, sèque humiliter demittit; atque ad diligentiorum custodiam retrahitur. E contrario anima, quæ indulgenter, ac remissè, vivere sinitur; perinde atque vinea quædam neglecta luxuriat, & sylvescit. S. Basiliius M. apud Ramirez. in ep. 3.

Tritura mea, & filii area mea. Isa. 21. 10. Tritura idem est, quod filij area, puta frumentum, & grana trituratione in area excussa. Ità vocat, ut ait S. Hieron., Jerusalem, & Judæos; qui ab Assyriis, & Chaldæis, fuerant trituri, calyati, & attriti. Moraliter hęc, & Jerem. 51. 33., & sæpe alibi, tritua vocatur tribulatio; tribulatio enim dicta est à tribula; quati segetes tribulantur ut grana excutiantur. Disce, quàm sit utilis tribulatio: quæ facit nos filios area Dei; dum nos à paleis secerit; ut dicamus cum S. Ignatio M. frumentum Dei sum; dentibus bestiarum molar, ut panis Christi mundus inveniat. Cornelius hic.

Gradiar super eam, succendam eam pariter. Isa. 27. 4. Quòd parum fructificat in prosperitate: vel, ego faciam eam fructificare in adversitate. Et tangit consuetudinem quarundam regionum: in Alverina enim in aliquibus locis, ità quândoque multiplicantur vineæ, quòd quasi in sylvas degenerent: & tunc homines comburunt eas; & optimè fructificant. Hugo Car. in Pf. 79.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Venient ab oriente, & occidente &c. Luc. 13. 29. Per Orientem designatur ortus Nativitatis; per Occidentem occasus mortis; per aquilonem, qui est ventus durissimus, duritia adversitatis; per austrum favor, & lenitas prosperitatis. - Ab aquilone veniunt, qui, necessitate urgente, vel adversitate monente, compunguntur; & redeunt ad salutem; de quibus ait Salvator. Luc. 14. 23. *compelle intrare.* Dion. Carthus. hic.

Scientes, quòd tribulatio patientiam operatur. Rom. 5. 3. Notat Hugo Card. Paulum hic innuere, patientiam esse velut terram fructiferam, quam tribulatio operatur, id est, colit, arat, exercet; ut fructum ferat meritorem: eò sensu, quo Gen. 2. 15. Adam dicitur positus in paradiso, ut operaretur illum. Cornelius hic.

Misit falcem suam acutam in terram, & vindemiarit vineam terræ. Apoc. 14. 19. Mala, quæ Deus hominibus immittit, sæpe cum putatione vitis comparantur. Rationem dat Clem. Alex. l. 6. Strom., qui putat vitem, licet specietenus videatur malum moliri contra vineta; bono ipsorum imprimis consulit: nam si luxuriari sinatur, sylvescit vitis. Pinna

Polyanth. Sacr. Tom. II.

Eth. 139. vinea, dum jugatur, erigitur: & recisa non minuitur, sed augetur. Ità sancta plebs; dum ligatur, exiit; dum humiliatur, attollitur; dum reciditur, coronatur. S. Ambros. in Luc. 20.

Animus, nò arumnarum prius, miseriarum, discriminum, quasi quædam conspersus nive sit; nequaquam se induit in florem; aut fructificat. B. Theodoretus Studica f. 68.

Dum nos omnipotens Deus molestiis exerceri permittit, atque ad melioris vitæ statum, interveniente tristitiâ, provehit; mirò consilio super futuram frugem gelu, & glaciem, gignit: ut electus quisque in hac vita, tanquam in hyeme, adversa ventorum, & frigorum, toleret: & velut in æterna serenitate postmodum fructus, quos hic conceperit, demonstret. S. Gregor. mor. l. 28. c. 15.

Mos est Deo, ut non liberet à periculis viros virtute claros; neque à tentationibus liberet: sed in ipsis tentationibus tantam suam declaret virtutem; ut tentationes ipsæ eis fiant occasio lætitiæ magnæ. S. Chrysof. hom. 62. in Gen.

Dum cernis, arborem nucis percussioibus fructuocundiorum, quod & in olea quidam experti sunt; discis, afflictiones utiles esse ad pietatis fructus ferendos. Sic, cum cernis, vitem, quæ sylvescere permittitur, minùs aptam esse ad uvas producendas; doceris, hanc terrenarum rerum nimiam copiam impedimento esse, quòd minùs in Evangelica præcepta planò gradu ingrediamur. Indorus Clar. l. 1. orat. 56.

si sine causâ veteres sapientes finerunt, solem pasci aquis amaris, lunam verò dulcibus: quia justus amara quærit, afflictionibus delectatur; stultus verò voluptates, & dulcia, appetit. Diez Patientia.

Globus. Lem. *Percussus elevor.* Picinelli. Rosa inter cepas. Lem. *Fragrantior.* Idem.

§. III.

Tribulationes ferendi

Motiva

Inevitabilis necessitas.

Collocavit Dominus ante paradisum & flammam gladium. Gen. 3. 24. Ad quid? nam, ejectò Adamò, nullum legimus, qui illum proficisci cogitaret: nec locus modò certus est, ubi paradisus fuerit. Voluit Dominus ostendere; non debere nos petere reditum ad paradisum terrestrem, post peccatum. Quid erat in paradiso? frigore, fame, mœrore, labore, dolore, carere. Et nò iterum revertamur ad hoc inquirendum; cum contrarium nobis in poenam peccati datum sit; ideò tantam custodiam ad paradisum collocat: quia voluntas Dei est, ut continuò agamus poenitentiam. Diez conc. 2. in festo S. Jacobi.

Misit eos in carcerem principis militum. Gen. 40. 3. In eodem simul carcere arumnas tolerant duo, qui peccaverunt, eunuchi; & Joseph innocens: ut scias, in hac vita neminem posse sine cruce vivere. In monte Calvaria duo latrones, & Jesus innocens. Alvarez Illustr. 128.

lii ii

Domine

Domine Deus virtutum! quousque irasceris super orationem servorum tui? Plal. 79. 5. Id est, quousque durivultu mecum ages? nunquam me malorum expertem facies? Respondet versu sequenti ad suum solatium: *cibabis nos pane lacrymarum, & potum nobis dabis in lacrymis, in mensura.* q. d. cur delecto tribulationes? quæ mihi sunt pro cibo, & potu. Sicut enim vita corporis cibo, & potu, sustentatur; sic vita Spiritus ærumnis. Pinna Ethol. 10.

Pater! in manus tuas commendo spiritum meum. Luc. 23. 46. Tres in loco eodem, & horâ eadem, crucifixi: innocens unus, videlicet Christus; alter poenitens laico bonus; tertius oblinatus in peccato, laico malus. Hinc colligimus, neminem in hac vita sine cruce posse vivere. Bellarminus. 1. de 7. Verb. Chr. c. 7.

Scio tribulationem tuam. Apoc. 2. 9. Hugo Card. q. d. Salvator: *tuam*, quæ tibi competit ex natura corrupta. Job. 14. 1. *Homo natus de muliere brevi vivens tempore repletur multis miseriis.* Quasi homo in hac mortali vita nil tam suum, nihil tam proprium habeat, quàm tribulari. Ramirez in ep. 2.

In parabola feminis post cespitem arefacti persecutionum figurat ardorem. Tertull. 1. contra Gnost. Ferunt, regionem quandam ferarum omnino expertem esse: nam id de Creta memoriæ proditum est. Aliam rursus esse, quæ nullis nivibus conspergatur. At nemo est mortalium, qui gloriari possit; se hujus vitæ laborum, & ærumnarum, expertem è vita discessisse. S. Gregor. Naz. Carm. de humana vita.

Quemadmodum fieri nequit, ut aliquis super terram effugiat hunc aërem; ita impossibile est homini, quamdiu in hoc Sæculo est, tribulationibus, atque molestiis, non tentari. S. Ephrem. adh. 4. ad Novitium Monachum.

Tribulationes præsentis sunt tributum, ad quod solvendum natura est obligata. Idiota l. 2. contempl. c. 1.

Si homini videtur dura via virtutis, quia continuo oportet nos pugnare adversus diabolum, & Carnem, & Mundum; recordetur, quòd, quamcumque elegerit vitam, etiam secundum Mundum; multa illi adversa, tristia, incommoda, laboriosa; patienda sunt. Idem Regula 1.

§. IV.

Tribulatio honorifica, magnificientia, pretiosa.

Num. 1.

Figura, & Symbola.

Nè appropies huic. Ex. 3. 5. Imaginem laborum, & ærumnarum, populi Israelis in Ægypto, ut ait Philo, & Theodoretus; seu, ut mavult Hieron. cruciatuum, persecutionum, nascentis Ecclesiæ, protendens Dominus, flammantem rubum ostendit. Rem, ut propius videret Moyses, accedebat. Et ecce vox: *nè appropies huic* &c. Cur jubetur caleos tollere? Theodoretus q. 7. ut religiosorem hac ratione

Moysen redderet: quia ex divinitate pollutæ spiri-
tæ, crux, dolores: qui debeant tantâ pene reverentia, & religione excipi, quanta augustissimâ Sacramenta. Bæza t. 1. l. 4. c. 1. §. 5.

Ad dexteram Orientis calamitates meæ illico surrexerunt. Job. 30. 12. Gilbertus Abb. l. 38. in Cant. jure ventum illum dextrum vocavit, qui nihil ei quaesivit sinistrum inferre: quia etiam coronæ gloriæ viro iusto comportavit augmentum; quando virtus probata enituit, & quando provocata excrevit. Dextrane fuit illa dolorum congeries? impetus Chaldaorum contra greges? ruina filiorum? Omnia dextra, omnia ad dexteram Christi illum impulerunt. Sylveira in Apoc. 1. 9.

Lava ejus sub capite meo &c. Cant. 2. 6. Id, quod prius aestimat, & de se latibunda jactat, lava est sponsi? à lava omne metuendum procedit: illinc rigor, & verbum asperum tonabit: illic maledicti constituentur. Sed servo DEI in Mundo omnia fausta. Idem ibidem.

Progressus pusillum procidit in faciem suam. Matth. 26. 39. Cum tribularis, sic te compara, quasi sanctissima contrectes. S. Anselmus hic: procidit in faciem suam: ut humilitatem mentis ostenderet habitu corporis; & patem humilationem eos doceret, quibus eadem Passio immineret. Discute modò; quò te componas affectu, ad ærumnas excipiendas? an eâ desperatione, quâ ignavi immunitia mala formidant? an velut nocentissimi rei supplicia deprecantes? an verò ut fidelis Christi assecla, prostratus humi reverenter, & humiliter, suscipit sacramenta. S. Gregor. Naz. orat. in S. baptisma: Præclare nobiscum ageretur, si humeros sanctitate imbuerimus, ac purgaverimus; ut Christi crucem tollere queant, non quibuslibet humeris facile tollendam. Ut pectus, animusque, purgari, & sanctitate parari, jubetur, ad corporis, & sanguinis, Domini sacramentum excipiendum: sic humeri parentur necesse est; ut laboris cruciformis, & ærumnarum, excipiat sacramenta. Bæza t. 1. l. 4. c. 1. §. 5.

Linum de terra natum, multis attritum pressuris ad nivei candoris honorem, & levem subtilitatem, pervenit. Grossum, & inglorium, è terra confurgit; sed inter manus prementium opificum subtiliatur, & candescit. Tribulationem ergo Domini in lineo corporali advertimus. Rupertus offic. l. 2. c. 23.

Jacent duo lapides in artificis officina: alter, quò sterna pavementum debet, vix ferrò fricetur: alter verò qui effingi debet in Christi simulachrum, tunditur, inciditur, diu torquetur: nec superficiem solum scalprum evadit; sed in viscera mergitur saxi, & nihil non vulnerat. Verum, qui non diu tortus est, pedibus proterendus exponitur: qui diu vexatus; locatur in aris, auto vestitur, gemmis coronatur, thure colitur. Oliva l. 9. Strom. §. Erat quidam mendicus,

Num. 2.

Num. 2.
Testimonia.

Ex Veteri.

Tulit quoq; ligna holocausti. Gen. 22. 6. An non satis fuit, quod Isaac esset immolandus? cur insuper ligna, quibus exurendus, ei imponuntur? ubi paternus amor? Voluit pater, ut, tolerando laborem, ipsam mortem mereretur. Pinna Eth. 32.

Tulit que annulum de manu sua &c. Gen. 41. 42. Joseph pro compedibus carceris à rege auream catenam accepit. Pro servili vinculo, annuloque ferreo, regium annulum. Pro habitu sordido, indutus est stolâ byssina. Pro antri squalore amplum imperii currum. Denique confer omnes honores cum his, quæ prius passus fuit; & videbis, nihil fuisse passum, quod non, ut notat Rupertus, insigniter ei remuneratum sit. Primum pro odio fratrum accepit gratiam regis, & principum ejus: pro exilio exaltationem: pro labore manuum in servitio, annulum aureum: pro pallio, quod ei adultera detraxerat, stolam byssinam: pro compedibus torquem auream: pro eo, quod vinculis ministrasset, princeps constituitur: pro carceris humilitate currum regium: pro contemptu honorem; pro nomine servi honorem regium: pro contempta adultera uxorem prænobilem. Si ita DEUS suorum labores remuneratur in hac vita; quid faciet in futura? Cornelius hic.

Ex Novo.

Nobiscum Deus. Matth. 123. Satagendum, esse cum illo, qui vult esse nobiscum: sine quo nos nihil, aut miseri, sumus. Præanticipavit ipse nobis socius fieri; & omnibus modis factus est socius, exceptâ societate peccati. Quarit vicem; renemur illam omnino rependere, si simus socii ejus *communicantes passibus.* 1. Petri 4. 13. Sim. Cass. l. 2. hic.

Transfiguratus est. Matth. 17. 2. Eundem fuisse putat montem Cajetanus, ex quo illum affines ejus præcipitare tentarunt. Supra montem fundatur gloria, ubi periclitabatur vita. O quam gratis oculis aspicere debent justi loca illa, in quibus ob Dominum passi. Mons Oliveti, in quo passionis ignominiam inchoavit, ubi procedit in faciem; fuit ascendenti in cælum gloriosus. Naxera in Jos. 13. §. 23.

Assumpsit duodecim Discipulos suos secreto, & ait illis: ecce ascendimus Jerosolymam &c. Matth. 20. 17. Cur secreto? Auth. Imp. quia semper pretiosior thesaurus in melioribus vasis includitur. Ita Christus flagra sua, probra, & crucem, non apud quosvis, sed apud Discipulos deponit. Did. Niss. f. 4. D. 2. Quadr. §. 7.

Sustinete hic, & vigilate mecum. Matth. 26. 38. Sustinet quis cum Christo, cum tadium non patitur ex repentinis eventibus; & ex subitis casibus animâ melius roboratur, neque succumbit imminente periculo. Multa sunt, quæ *Polyanth. Sacra. Tom. II.*

homines sustinent: & multi sunt sustinentes; sed non cum Christo. Sim. Cass. l. 13. c. 11.

Abiit trans mare. Joan. 6. 1. 3. Rupertus advertit, ubi Joannes dixit Christum abiisse trans mare, mox addit: *subiit ergo in montem Jesus.* Ex quibus præmissis infertur illud *ergo?* Respondeo: bona est consequentia. Nam, si mare est Symbolum laborum, afflictionum; & mons, ob suam altitudinem, typus gloriæ, & quietis; bene infertur: *abiit trans mare. Ergo subiit in montem. Propter quod exaltavit illum Deus, quia factus est obediens usque ad mortem.* Philipp. 2. 8. 9. Did. Niss. D. 2. Quadr. §. 4.

Ut manifestentur opera Dei in illo. Joan. 9. 3. Poterat cæcus dicere: quid Domine? ad hoc homines in arumnis ponis, ut gloria tuâ manifestetur? Verum, ô cæce, quam magna est misericordia, & gratia, Dei; vilissimum terræ vermiculum in instrumentum gloriæ suæ assumere! Virga Aaron. Num. 17. 10. baculus erat, sicut & aliorum pastorum: verum quia assumpta à Deo fuit in mirabilem suorum instrumentum, in Arca testamenti reconditur: tantique æstimatur, & colitur; ut nemo, præter summum Sacerdotem, illam semel in anno perspiceret. Gloriare ergo in infirmitatibus tuis; ut manifestetur in te virtus; & gloria Christi. Diez. fer. 4. D. 4. Quadr.

Quoniam digni habitu sunt. Act. 5. 41. Apostoli pati, & flagellari, habent pro magna dignitate. Christus eos elegit in Apostolos; supremam Ecclesiæ dignitatem. Luc. 6. 14. *Dedit eis potestatem curandi infirmos, ejectionis demonia.* Marci 3. 15. Et tunc non dicitur, quod gauderent, quia digni habitu sunt tantâ dignitate. Sed modo: *quia digni habitu sunt pro Jesu contumeliam pati.* Acti tolerantia contumeliâ ipsi in majori honore, & dignitate sit; quam quæcunque aliâ, etiam suprema, dignitas, Sylveira hic.

Obsecro vos ego vincetus in Domino. Eph. 4. 1. S. Paulus, grandia persuasurus, ut sibi auctoritatem faciat, titulum hunc apponit. Alius dixisset, ego Dei princeps &c. At Paulus ait: *ego vincetus in Domino.* Præclarum honoris nomen, in carcere, in vinculis, esse; ubi fures, & latrones, attinentur. An non ob hoc potius te contemnent Ephesi Paule? cur non scribis: ego Doctor gentium? Cur non, ego, qui ad tertium raptus sum cælum? Cur vincula jactas? Quam hæc insignia tibi reverentiam procurabunt? Apud filios sæculi nullam: apud filios Dei maximam. Stenigelius t. 3. c. 39. div. judic.

Ego stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. Gal. 6. 17. Quis vulnera persequentium timeat, quæ in stigmata Domini convertuntur? Sanè Paulo hæud impressa dixerò ab Angelo stigmata; sed plagas à carnificibus inflictas, puto, tam splendide honestasse vocabulâ. Ergo, qui nos vulnerat, id præstat, quod S. Francisco singulari privilegio præstitum est à Seraphim. Cum Paulus vulnera sua, Stigmata Domini, dicit; palam testatur, vel Deum ipsum in servis suis laniari; vel ita esse pretiosum *stigma*

stigma in carne Christiani; ut eò, velut suò, Dominus gloriatur. Nisi dicas, ideo à Paulo tortorum verbera, stigmata Domini vocata: quod inflictorum à carnificibus vulnere fabricer, & author, sit Deus. &c. Oliva l. 12 Strom. §. Ego stigmata. *Ego stigmata-porto.* Non dixit, habeo; sed *porto*: tanquam aliquis de trophæis glorians, signisque regalibus. S. Chrysost. hic.

Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis; sed ut etiam pro illo patiamini. Philipp. 1. 29. Vobis donatum est, quasi præmium pro Christo, quem diligitis; non solum ut in eum credatis; sed etiam, ut pro illo patiamini, ad cumulum gloriæ. S. Anselmus hic.

Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei. Apoc. 3. 12. Præclarum sanè operæ præmium ferebat ille, qui multos perfectus fuerit labores; scilicet *faciam illum columnam*, hoc est, novis eum laboribus onerabo; & ingentis templi molem humeris ejus imponam. Pinna Eth. 52.

Ex Patribus, & aliis.

Non caput ita splendidum reddit imposita corona margaritis conspicua; ut catena ferrea, quæ propter Christum fertur. S. Chrysost. l. 8. in ep. ad Ephes.

Hoc sit mihi thesaurus desiderabilis, & super omnia amabilis; scilicet super me pœnas, & opprobria, congregare; & intimo corde diligere, qui me in hoc facto adjuvent: omnem consolationem vitæ præsentis horrebo. S. Laur. Just. de incend. div. am. c. 2.

B. Petrus Dam. l. 1. de exalt. S. Cruc. vocat Crucem victorum coronam. Nisi præmium crucis intelligas, nescies, quid dicat; ita appellet: quia Deus non reperit lauream, quæ cornet eos, qui in hac vita passi sunt adversa; quam ut eis novam Crucem veteri addat. Did. Niss. f. 4. D. 2. Quadr. §. 8.

✓ Tribulatio est pretiosus, & præclarus, annulus; quò Deus animam sibi desponsat. Pati pro Deo, res tanta dignitatis est; ut homo jure se reputare debeat indignum eò honore. Blosius ep. ad quendam amicum. Si centum annis, & flexis genibus, Deum oremus; non fumus digni, ut Crucem unicam accipiamus. Henricus Suso lib. dialog. c. 10.

Veni filia, & impono tibi coronam factam ex septem lapidibus pretiosis. Quid verò est corona? nisi probatio patientiæ, quæ ex tribulationibus conflatur, & à DEO coronis adornatur. Revel. S. Brigittæ l. 4. cap. 124. V. C.

Crucis, & adversitates, sunt Christi insignia, & vestis nuptialis. B. Cathar. Bon. Lyraus de imit. C. P. Arboris S. Crucis nec foliolium permittere debemus in terram cadere. Hæc erat Balthazaris Alvarez S. J. ad afflictos omnes familiaris adhortatio. de Ponte cap. 28.

§. V.

Tribulatio melior prosperitate.

Num. 1.

Figure, Symbola.

Ex Veteri & Novo.

Post duos annos vidit Pharaon somnium. &c. Gen. 41. 14. Sicut terra Ægypti amplius fuit Pharaoni subiecta tempore egestatis; quò tempore magis sollicita ad consilium, & auxilium, Joseph recurritur: Sic mirò modò fit, quòd mens per sensum suæ egestatis fortius se Deo subijciat; & humiliter, & ad discretionis divinæ consilium recurrit; quàm tempore, quò ad votum bibit, & pascitur in divinis. S. Thoma. hic.

Protinus ad regis imperium educam de carcere Joseph totonderunt &c. Gen. 41. 14. Absque præviis tribulationibus, audi, multum sublimatos corruisse. Sicut utique corruit primus Angelus, ac primus homo: & Saul, & Salomon, reges. Quia igitur Joseph erat singulariter sublimandus; ideo primò fuit singulariter humiliandus, & tribulandus. S. Thom. Aqu. hic.

Erit anima Domini mei custodita, quasi in fasciculo &c. 1. Reg. 25. 29. Pulcherrimà comparatione statum justorum à reproborum forte discernit: hos lapidi fundæ assimilat, illos fasciculo. Fasciculus enim constringitur; ut integer maneat, & conservetur in lapis in funda expeditus ponitur; ut abijciatur. Sic enim in hoc sæculo electi pressuris tribulationum coangulantur; ut his admoniti, arctius se ad invicem mutuâ charitate connectant; & coadunati ad invicem manu sui Redemptoris in perpetuum conserventur. At verò reprobi, quanto licentius in hac vita voluptatibus propriis, velut liberi, dimituntur; tantò longius in futuro in divinæ visionis gloria projiciuntur; ut de eis meritò dicatur: *ipsi de manu tua expulsi sunt.* &c. V. Beda l. 30. qq. in lib. Reg. q. 6. Glossa ord. hic: fasciculus astringitur, ut conservetur; lapis in funda ponitur, ut abijciatur.

Vidi impium super exaltatum, & elevatum, sicut cedros Libani. Ps. 36. 35. Justum humiliori arbori comparet. Psal. 1. 3. *Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum.* Quid factum cedris? *transivi; & ecce non erat.* Quid humili? *fructum suum dabit in tempore suo.* &c. Naxera in Jos. 24. §. 7.

Cadent à latere tuo mille &c. Psal. 90. 7. Solatia sunt periculosa. Plus debet quis velle in ista parte, in qua pauciores cadunt. S. Bonaventura l. 17. Per dexteram felicitas, per sinistram designari solet adversitas. Rupertus in Ezech. c. 5. Licet multos frangat adversitas; tamen multò plures extollit prosperitas; sicut scriptum est: *cadent à latere tuo mille* &c. S. Bernardus serm. 2. D. in Ramis.

Fasciculus myrrha-inter ubera mea commorabitur. Cant. 1. 12. De botro Cypri non dixit

dixit expressè : quia nulli est difficile , dulcia , & honorifica , inter ubera collocare : at arduum est , & purissimæ dilectionis signum , amare , & contumeliosâ inter ubera collocare. de Ponte hic Exh. 6.

Venit ad Discipulos suos , & invenit eos dormientes. Matth. 26. 40. Vigilat Christus in horto dormientibus Apostolis ; dormit verò iisdem inter procellas laborantibus. Matth. 8. 24. Itâne ? tam dissimilis militibus Dux ; ut quiescat , illis periclitantibus ; luctetur , & ad cruorem usque sudet , iisdem placidè dormientibus ? Apostolis timentibus , nihil timuit ; quos sciebat à periculis ad pietatem erudiri : timet verò plurimum illis occitantibus . Et meritò : nam periclitante cymbâ ad Christum omnes confugere post somnum omnes fugere à Christo. Ibi vel Judas oravit ; hic pejeravit vel Petrus Oliva t. 2. Strom. §. Bonum mihi quia , humiliasti me.

Ex Patribus , & Sallis.

Non dubium est , quia videris aliquando ingentem ad præsepe bovem , elatum , nitentem corporis pinguitudine , cervicis attollentem : contrâque bovem alium demissò capite , incurvum , deformem ; quæ indicia sunt laboris in arando . Et tamen ille jugulationi reservabatur ; hic tam sese , quàm horum , labore nutrebat . S. Gregor. Naz. de providentia.

Quemadmodum aqua , dum per plana , & ampla , spatia fertur , non in altum exurgit ; sed tenuem sese latè quaquaversus extendet : eum autem manu artificum subtus colligente , stringentèque , coacta fuerit in angustum ; jam inde sollicita , omni telò velocius se in excelsum ejaculatur , petitque regionem supernam . Sic mens humana , dum otiosa & liberior , quàm expedit , degit ; diffunditur , latèque defluit : eum autem rerum eventu asperiorum casusque subtus coarctante adverso sollicitatur ; jam agilius se extrudit , & intentas , dilucidasque orationes mittit in excelsum . S. Chrysost. hom. 4. de incomprehensibili natura DEI.

Omnes fontes , sive aquæ ; majores , & diffusiores , sunt noctis tempore , quàm die : quia nox est frigida , & humida ? item sol in die aquas exterminat . Sic gratiæ nocte tribulationis majores , quàm prosperitatis die . Berengarius Ep. de similit. Avicennal. de quatuor diluviis.

Herbæ omnes majoris virtutis sunt hyeme , quàm æstate : in hac enim totus succus , & virtus earum , excrescit in folium , & in flores : in hyeme autem intus manet , contrahitur , & unitur ; ut refert Galenus in Antidotario veteri . Sic virtus in adversis fragrantior , quàm in prosperis . Berengarius.

Sicut navis tutior fertur in amara , sive falsa , aqua ; quàm in dulci ; quia amara , & falsa , grossior & gravior , est dulci . Sic anima in amara tribulationis tutior , quàm in dulci prosperitatis . Geminianil. 1. c. 80.

Bos. Lem. *Saginat ad mortem.* Pici-cinelli.

Num. 2.

Testimonia.

Ex Veteri.

Factusque est juvenis sagittarius. Gen. 21. 20. Ismaël matri traditur , domò excutitur : puer suæ quodammodo potestatis in deserto moratus est . Isaac in monte vinculis ligatur . Ismaelem portat mater ; holocausti ligna Isaac . Ismaël vocatur puer , dum traditur ; Isaac vocatur filius , dum constrictus altari imponitur . Ille liber , hic vinculaus , quis felicior ? Naxera in Jos. 13. §. 13.

Fratri tuo servies : tempusque veniet , ut excutias , & solvas , jugum ejus de cervicibus tuis. Gen. 27. 40. Quale hoc solatium , prædiclio servitutis ? Imò plus , ait Philo Hebraeus l. de nobilitate , indulgit filij commodis de injuncto jugo ; & minus de imperito indulgisset imperio ; si homo nequam in sua potestate relinqueretur . Cœcetimus , & obsecrante judicii serenitatem affectu , in fausta dicimus felicissima ; felicissima putamus infausta . Idem ibid.

Egressæ sunt aquæ largissima &c. Num. 20. 11. Populo Israël in deserto . Eliæ 3. Reg. 19. 7. dicitur : *surge comede : grandis enim tibi restat via ambulavit in fortudine cibi illius quadraginta diebus &c.* Quadraginta diebus passu , & potu , caret Propheta ; panèque aridò & aquâ in mensura , ab Angelo recreatur . Ecquis Deo dilector ? Hebraeus , an Elias ? Ad speciem dilector videtur Hebraeus . O quàm falleris ! Non censendus amor de itinere , sed de termino . Elias ventre aridò , & sicco , defatigatò anhelitu , Dei montem conscendit , usque ad montem Dei Horeb ; at Hebraus in deserto jacet . Quid aquarum juvat deliciofa abundantia , si promissionis negatur terra ? quid oberit Eliæ sitis , si quiescit amœnò vertice ? Naxera in Jos. 15. §. 41.

Percussit David cor suum 1. Reg. 24. 6. Egre ferens , ait Oleaster , quod se vindicare cœpisset . Cum tamen in aula otiosus degeret , Uriam perdidit . 2. Reg. 12. 9. David sub hoste Saule pius , & justus est : dum Sceptrum tenet ; savus , & injustus , est . Quod notat S. Gregor. de cura past. p. 3. c. 27. rector fuit in servitio , quàm dum pervenit ad regnum : servus amore justitiæ , deprehensum adversarium ferire timuit ; Rex verò persuasione luxuriæ , devorum extinxit militem . Velloso in Judith. 1. Paræn. 2. Peccata in rebus lætissimis plus cavenda . In Saulis persecutiõne numerosas virtutes exercuit ; qui positus in regni securitate peccavit . Quò factò docemur , felicitatem Mundi illius non oportere perquiri , quando magis in afflictione perficitur , & in prosperitate peccatur . Cassiodorus in Pl. 50. Periculosior est res prospera animo , quàm adversa corpori . - Hoc peccatum non fecit David , cum persecutorem Saulem pateretur , quando illius persecutionibus agitabatur : quando per diversa fugiebat , nè in manus ejus incideret ; non concupiscebat alienam , non adulteratâ uxore occidit virum ,

Erat in infirmitate tribulationis suae tantò intensior, quantò miserior videbatur. Utile quiddam est tribulatio, utile medici ferramentum, tanquam contra diaboli tentamentum. - Valet ergo hoc Exemplum ad id, ut timeamus felicitatem. S. August. in Pl. 50.

Si Regi placet, obsecro, ut venias ad me hodie. & Aman tecum, ad convivium. Esth. 5. 4. Cur hoc Esther facis? populi hostem vis pacere? Nunquam in Aman savior, quam cum eum excipit convivio. Inescat, ut capiat; impingat, ut mactet. Perditissimos homines beneficiis Deus affligit aliquando; illos tunc puniens, & saginans ad mortem. Baeza t. 1. l. 3. c. 9. §. 4.

Consurgensque diluculo offerebat holocausta pro singulis. Job. 1. 5. Sed fortunis omnibus everis non legitur sacrificasse. Noverat enim, majora imminere pericula fortunâ blandiente, quam saviente: ipse dolor, & miseria, superbiam cogit ponere, & submisit sapere. Naxera in Jos. 23. §. 12. Cautior iste fuit in doloribus, quam ille (Adam) in nemoribus: ille victus est in deliciis; iste vicit in pœnis. Concessit ille oblectamentis; non cessit iste tormentis. S. August. l. de patientia c. 12.

A judiciis tuis timui. Psal. 118. 120. Et 118. 43. *in judiciis tuis super speravi.* Quomodo sperat, & timet? S. Hieron. ait, duplex Deo esse iudicium; alterum cum malis, alterum cum bonis. Iudicium iniquorum est, ut hic habeant brevem prosperitatem; ibi æternam miseriam. Bonorum, hic pati; ibi gaudere: sperabat iudicium hoc, cum patiebatur; timebat illud in prosperitate. Diez. conc. 2. in festo S. Jacobi.

Deus meus misit Angelum suum. Dan. 6. 22. Inter feras unus adlat Angelus; sed Lotho inter delicias geminus. Gen. 19. 21. inter quas majori egebat tutelâ, quam Daniel inter leones. S. Ambros. pene non est profectus, ut conderet; nisi, urgentibus Angelis, & tenentibus manum ejus, egredi coactus esset. Non ergo profectus, sed eductus est. Unus Angelus Petrum è carcere, & catenis, educit. Naxera in Jos. 23. §. 12.

EX NOVO.

Herodes occidit omnes pueros. Matth. 2. 16. Tam profanus hostis, nunquam sic beatis parvulis prodesse potuit obsequio, quantum profuit persecutionis odio. V. Beda hom. in Natali Innoc.

Assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem. &c. Matth. 17. 1. In Thabor duo ex requie, tres ex terreno labore: quia semper plures ad Christum transmittit labor; quam felicitas, & requies. Sylveira hic.

Ecce mulier in civitate peccatrix &c. Luc. 7. 37. Interim malo peccatricis, & pauperis nostræ divitias in lacrymis, & affectu; quam tuas in impietate; illius jejunium, quam tuum convivium. Malo inter capillos illius Christi pedibus alligari; quam inter dapes tuas tecum juxta Christum sine Christo discumbere. S. Paulinus ep. 4. de Magd. & Pharisæo.

Erat filius ejus senior in agro. Luc. 15. 27. Junior in regione vagatur, vivit luxuriosè: ille laboriosè. Et tamen huic dicitur: *tu semper mecum es.* q. d. primogenitura privilegio gaudes, & præcipuo patris amore frueris; quia libertati indecoræ non datus. Naxera in Jos. 13. §. 13.

Nolite flere &c. Luc. 23. 28. q. d. super filium crucis non est flendum; sed super delicias, qui non bajulant crucem. Hugo Card. in Gen. 19.

Consolatio temporalis, via est ad cruciatum æternum: & è converso, cruciatu temporalis; via est ad consolationem æternam. Hugo Card. in Gen. 25.

§. VI.

In tribulationibus benedictio.

Horror magnus, & tenebrosus, invastum. Gen. 15. 12. *In illo die pepigit Dominus fœdus cum Abram.* v. 18. Regis lucis è tenebris emergit; terrorque parit securitatem. Fax fumat, ut expers caliginis dies oriatur è nebula. Tunc in possessionem inducitur Abram beatitatis; quum undique obscuretur in cursu ignis, fumi, caliginis, & terroris. Oliva fer. 3. D. Pals.

Impinguet terra, & in rore cœli desuper erit benedictio tua: vives in gladio; & fratri tuo servies. Gen. 27. 39. Videtur magis esse benedictio: quid enim gravius servitute? Vocatur tamen, & est *desuper* divina hæc benedictio. Pinna Ethol. 52. S. Ambros. l. 5. ep. 20. pro benedictione hujusmodi confertur servitus. Deniq; inter bona annumeratur, inter collatam terræ ubertatem, & rorem cœli à summo.

Tulit de lapidibus, qui jacebant, & supponens capiti suo dormiit. Gen. 28. 11. Dum Jacob hortatu matris exulat, contenditque in Syriam solus, extorris, nullò instructus viatico, aut jumento; & saxo incubat: tum enim verò jactum benedictionis semen pullulavit in Petra, referarò cœlo quiescenti. Oliva fer. 4. Dom. Pals.

Et benedixit ei in eodem loco. Gen. 32. 29. Non lego, Jacobum benedictionem Domini consecutum, usque dum cum eo luctam iniit, & nervus femoris ejus marcuit. Cur huicq; benedictio dilata? Stephanus Cantuar. Jacob debilitatus benedictionem obtinuit. Hoc est, quòd *victus in infirmitate perficitur.* q. d. debilitas Jacobi divinam vocavit benedictionem: ut constet, afflictione, perpeti, non in perniciem patientis, sed in ejus utilitatem, si patienter ferat, redundare. Castillo Illat. 96.

§. VII.

Tribulatio beneficium magnum, & donum.

Non pravo opera Domini castigans castigavit me Dominus. Psal. 117. 17. 18. Narratur opus creationis? vel quòd de pascuis assumptus in regem? vel quòd de Goliath triumphavit? non. quid ergo refert? *castigans castigavit me.* Acti inter tot illustria opera, & tanta beneficia, maxime eniteat castigatio divina.

divina. Sciebat, quantum lucrum, & fructum, castigatio, & afflictio, importet. Sylveira in Apoc. 3. 19.

Miserere mei secundum eloquium tuum. Pl. 118. 58. Hoc dicere potest etiam prudens ægrotus Medico: ut scis, medicinam adhibe; & ut ars præcipit. Sæpe enim per animadversionem salutem procurat, & poena sit benignitas. Sic etiam Medicus, & secat, & comburit; laboranti sanitatem tractans: sic etiam nos decet misericordiam petere. Nam aliquando per paupertatem misericordiam impedit; & per ægritudines benignitatem largitur. B. Theodoretus hic.

Cum gustasset, noluit bibere. Matth. 27. 34. Gustavit Christus omnes passiones; sed non absorbit: quin reliquerit sequacibus posteris. Nec abolevit mortem, quæ originaliter provenit ex parentibus primis. Quanquam enim sua Passione nostra peccata deleret, reconciliaret & Patri; non tamen mortem abstulit, nec passiones, ut non essent, absorbit. Relinquenda profecto erant divino & infallibili decernente decreto, mors hominibus, & passiones; cum quibus humana natura certaret ad præmium; evaderetque supplicium; & angeretur timore, quæ amore primò non steterat. Sim. Cass. l. 13. hic.

Omne gaudium exstimate fratres &c. Jacobi 1. 2. Hæc enim sunt magna beneficia Dei; sicut affirmat Apostolus Philipp. 1. 29. *vobis donatum est, pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut etiam patiamini pro illo.* Dion. Carth. in Matth. 5. Omnia adversa amanter suscipe, tanquam pretiosissima xenia tibi à Deo transmissa. Blohus parad. an. c. 9.

§. VIII.

Tribulationes à Deo proveniunt.

Ex Veteri.

DEUS providebit sibi victimam holocausti, sibi mi. Gen. 22. 8. Cum hæc pater diceret, & filius audiret, *pergebant pariter.* ib. Cur Isaac patri non plures quaestiones movit? S. Chrysostr. hom. 4. in 1. Cor. 2. ut Dei nomen audivit, nullum ultra verbum addidit; nec curiosius quidquam inquisivit: usque adeo prudens erat hic puer. Did. Niss. Pol. cœl. p. 2. l. 3. c. 2. Providentia Dei in adversis summum solatium:

Num pro Deo ego sum, qui privavit te fructu ventris tui? Gen. 30. 2. Abulensis: videns Rachel, quod Jacob iuste responderat; redargutionem factam patienter toleravit. Ratio patientiæ: quia Jacob dixerat, quod causa illius sterilitatis non esset alia, quam providentia Dei. Did. Niss. citatus.

Pro salute vestra misit me Deus. Gen. 45. 5. Et iterum Gen. 50. 20. *eos cogitastis de me malum; sed Deus vertit illud bonum.* Qui Deum calamitatum suarum auctorem agnosceat; quidquid faciant hostes, quasi à Deo factum excusât; non accusat: imò grande inde sibi solatium parat; &, quod patitur, libenter, non dolenter, patitur. Velloso in Judith. 7. Paræh. 26.

Apparuit ei Dominus in flamma ignis de medio rubi. Exod. 3. 2. Damnum timendum erat ex tanto igneo rubo: at tota flamma à Deo veniebat. Et ideo non damnum, sed multum boni rubo inferebat; ut inde illustrior, & viridior, appareret. Sylveira in Act. 7. 30. q. 21. Rubus ardet, & non comburitur: significabat enim Hebræos oppressos, & vexatos, igne persecutionum, minime perituros; sed magis multiplicandos. Idem ib. q. 22.

Noli ire cum eis, neq; maledicas populo. Num. 22. 12. Curabat Balaac, ut Balaam celebris veneficus, malediceret populo Dei; sed Deus terruit veneficum. Mirum, quod omnipotens Dominus venefici maledictionem populo suo metueret, & illum curârit avertere. Quod veneficus maledicat populo Dei; idem maledictus erit? Respondet Anastasius Nicænus q. 32. quam vim habebat vatis execratio, cui Deus prohibuerat, ne execraretur? nullam quidem vim habebat: falsâ enim tenebatur opinione. Sed quoniam populus continenter inique agens sustinebat plagas à Deo immixtas; ad eorum imbecillitatem hæc dispensavit. Nam ne à Deo castigati existimarent se per vatis execrationem incidisse in calamitates; non fuit vatem uti execratione. Bæza t. 1. l. 4. c. 5. §. 11.

Dominus mortificat, & vivificat. 1. Reg. 2. 6. Tunc supplicia vitam pariunt, cum superioris manu insiguntur: quæ si ministris permittantur, pro incolumitate invehent mortem. Etenim Dominus ideo vivificat, qui mortificat. Oliva l. 12. Strom. §. Dominus mortificat.

Quare percussit nos Dominus? 1. Reg. 4. 3. Non dixerunt, quare percusserunt nos Philistinum; sed, *quare percussit nos Dominus?* poenâ enim peccatorum DEO attribuendâ. Mendoza hic.

Dominus præceperat ei, ut malediceret David. 2. Reg. 16. 10. Est iste Dei quidem lorum; & virga: non video lorum; sed video Deum, qui me stragor cadit. Theodoretus q. 32.

Irrunt Sabæi &c. Job. 1. 15. Nil magis diabolus satagebat, quam ut Job induceret ad credendum; poenas, quas patiebatur, non à Deo, sed creaturis, provenisse. Unde ille multiplex nuntius, sive diabolus futit, ut Chrysostr. & Olympiodorus, putant; sive alius, diaboli fraude submissus; ut Origenes, & alii sentiunt: ille, inquam multiplex nuntius nunquam eas Deo, sed creaturis tribuebat. Nunquam Deum nominat, ut Jobum ad impatientiam provocet. Job. autem: *Dominus dedit, Dominus abstulit.* Mendoza in 1. Reg. 4. 3.

Extende paululum manum tuam. Job. 1. 11. Suâ id manu facere optabat: suam ipsam manum in affligendo DEI manum vocat. Quod agnoscebat Job dicit, unicum in malis solatium: *Dominus dedit, Dominus abstulit.* Octavianus in Eccl. 2. 3.

Dominus dedit. Job. 1. 21. Quia non attendebat, quis percuteret, sed quis permitteret, S. August. in Ps. 29.

Mitte

Mitte manum tuam, & tange os ejus &c. Job. 25. Multum in sapienter loquitur: quæ enim à manu Dei veniunt, non ad perditionem, sed ad profectum, conducunt. S. Ambros. in Psal. 36. diabolus suo sermone deceptus est, qui dixit, *mitte manum tuam &c.* Misit Deus manum suam, & confirmatus est Job: cepit benedicere, qui maledicere credebatur. Sanat enim justos, dum tangit, manus divina; non vulnerat. Sylveira in Act. 7. 30.

Obmutui, & non aperui os meum; quoniam tu fecisti. Amove à me plagas tuas. Pl. 38. 10. Ubi non solum Deum respicit puniorem; sed etiam suas inde plagas consolatur. *Plagas tuas*: quia eas, non ut à creatura, sed ut à Deo imperatas, considerabat. Mendoza in 1. Reg. 4. 3.

Misit ante eos virum. Pl. 104. 17. Merito dixit virum: quia multa passus, viriliter cuncta sustinuit. Considerandum est etiam, quod dicit, eum Dominum misisse; qui fratrum suorum iniquitate distractus est, Novit enim Deus bene uti malis alienis. Sic enim omnia illi ad versa feliciter contigerunt, ut missio facta sit Domini, Joseph dolosa venditio; sicut & ipse fratribus suis dicit. Gen. 45. 5. *pro salute vestra misit me Dominus Deus ante vos in Ægyptum.* Cassiodorus hic.

Sicut oculi ancilla in manibus domine sue &c. Pl. 122. 2. Qui sunt isti servi, & ancilla, qui sic habent oculos in manus dominorum suorum? nisi qui jubentur cædi. Vapulat servus, sentit plagarum dolores; attendit ad manus Domini sui, quoadusque dicat: parce. Ergo quid dicimus fratres? jussit nos cædi Dominus noster, & Domina nostra Sapientia Dei jussit nos cædi; & in hac vita vapulamur; & tota ista vita mortalis, plaga nostra est. *Sicut oculi &c.* Adhortatur, ut in tribulationibus manum Dei percipientis agnoscamus. S. August. hic.

Læva ejus sub capite &c. Cant. 2. 6. Cum ad sinistram manum cor propendat; quando porrigitur læva ad sustinendum caput, simul divinum cor porrigitur. Nam quidquid DEUS per lævam operatur, sive permittendo adversa, sive comminando supplicia; ex amore procedit; & ut nos in sui amorem trahat. de Ponte hic Exh. 41. §. 3.

Sustine sustentationes DEI. Eccli. 2. 3. Lyran. Dion. Hugo Card. id est, patientiam habe in tuis calamitatibus: quas cum sustines, eodem tempore in iisdem à DEO sustentaris, nè cadas: virèque sufficit, ut eas tolères. Qui ambulando baculo utuntur; portant illum quidem, sed ab eodem sustentantur. 2. Vocat tribulationes *sustentationes DEI*: quia immittuntur à DEO. Et optima ratio est ad sustinendum, considerare, quod Deus illas immittat. Octavianus hic.

Bona, & mala, à Deo sunt. Eccl. 11. 14. Purior est Dei amor in adversis, quam prosperis: quia in cruce nihil habet amor carnalis, vel sensualis; uti habet in deliciis. Christus æquè dilexit Deum in monte Calvarie, ac in monte Thabor. Quocirca piè S. Gregor.

Naz. ep. 63. gratias ago, ait, ut in lætis rebus, ita etiam in acerbis: quia exploratum habeo, nihil rerum nostrarum apud summam rationem expers esse rationis. Sicut in thermis ex uno latere videmus ebullire aquam calidissimam, ex alio frigidissimam; quæ in thermis commissa temperatum, & salutare efficiunt balneum: sic in hisce Mundi thermis cernimus emanare à Deo tristitia, & læta. Cornelius hic.

Virga furoris mei, & baculus ipse. Isa. 10. 5. Quantus error! virgam aspicere percipientem, & manum percussoris non aspicere. Quis adeo stupidus? ut ab inimico vulneratus dicat, gladius me vulneravit, non hostis. &c. Cur ergo, cum à Deo corripimur, Deum poenæ authorem agnoscere recusamus? Dicimus, non est ipse. Canes imitatur; qui lapidem mordent, quò petiti sunt, non manum jacientis. Hoc totum non aliò fine facimus; quàm nè delicti nostri gravitatem agnoscere, vitamque in melius mutare, cogamur, Quamdiu enim mala, quæ patimur, alienis causis adscribimus, tamdiu culpam, ob quam punimur, non apprehendimus; nec irritati Numinis manum, à qua vapulamur, reveremur. Idem ibidem.

Idcirco percussit eos leo. Jerem. 5. 12. Sed quomodo id fieri potest? an non flagelli ictus vident, palpant, operiuntur? dicam? *negaverunt Dominum, & dixerunt, non est ipse.* v. 12. Sentiant quidem flagellum, idque atrox; negant tamen esse flagellum DEI. Non credunt, Deum esse; qui bella immitat, famem, pestem, eluviones, incendia, turbines, terræ motus. &c. Segneri f. 15. die Ven. D. 2. Quadr.

Præparavit Dominus piscem grandem, ut deglutiret Jonam. Jon. 2. 1. Ad quid manus Dei præparavit piscem? ut pro morte præberet habitaculum; ut qui in mari irata senserat Deum, in morte propitium sentiret. Bæza t. 1. l. 1. c. 7. §. 30.

EX NOVO.

Motus magnus factus est in mari. Matth. 8. 24. Tempestas non ex se orta est, sed potestati paruit imperantis. Origen. hom. 6. in divers. Motus hic maris creditur suscitatus magis virtute divinâ, seu miraculosè, quàm naturaliter: ut Christi potentia, & divinitas, panderetur, per motus sedationem. Dion. Carth. hic.

Calicem, quem dedit mihi Pater &c. Joan. 18. 11. Pater, non judex: id est, amore, non irâ, voluntate, non necessitate; gratiâ, non vindictâ. Rupertus l. 13. in Joan. Dedit Pater Filio calicem amarissimæ Passionis, quem usque ad fundum exhaust; pro eo, quod Pater dedit: cujus voluntati nihil statuit præferendum. Sim. Cass. l. 13. hic.

Non vis, ut bibam illum? ib. Non vis tu ô homo, quod vult Deus? non vis tu creatura, quod vult Creator? non tu servus, quod vult Dominus? &c. Idem ibidem.

Non

Non haberes potestatem adversus me ul-
lam; nisi tibi datum esset desuper. Joan. 19.
11. Non ad Praesidem, sed ad primum moto-
rem, aspexit, quando crucem excepit. Stenge-
lius t. 1. Judic. div. §. 5.

Dominus est. Joan. 21. 7. In mari solus Joanes,
ceteris Discipulis id ignorantibus, agno-
vit Dominum multi in rerum turbatarum flu-
tibus non agnoscent turbati maris auctorem
Deum; sed in eos, quos hostes putant, acriter
stomachantur &c. Drexelius Heliotrop. l. 1.
c. 2. §. 2.

Ex Patribus, & aliis.

Quoties Deus quocumque flagellò huic Mun-
do irascitur, ad ministerium vindictae apostatae
Angeli mittuntur. S. Ildodotus Ep. l. 1. sent. c. 10.

Universa, quae accidunt tibi, absque Dei non
veniunt voluntate. Qui tibi adversantur, Dei
faciunt consilium. S. Ild. Ep. l. 1. folil.

Pœna in semetipsis consideratè minimè
quidem possunt amari; sed consideratè in sua
origine, id est, providentiâ & voluntate, divi-
na, quæ eas ordinat, & immittit; infinitè
sunt amabiles, & amandæ. Intuere virgam
Moysis Ex. 43. 4. projecta in terram, & ser-
pens horrificus: eandem vide in manû Moysis;
& bacillus, qui patrat mirabilia. Intuere tribu-
lationes: in semetipsis sunt horribiles; in volun-
tate autem divina si consideres, sunt puri puti
amores, & deliciae spirituales. Quoties contingit,
nos habere aversionem contra remedia,
& medicamenta; dum ea nobis medicus, vel ap-
othecarius, exhibet: quæ tamen oblata nobis
per amitam manum, amore horrorem superan-
te, cum læticia accipimus. Certè vel amor aufert
asperitatem doloris, vel sensum illius efficit ama-
bilem. Dicitur in Bœotia esse fluvius, in quo pi-
sces apparent atrei: verum tolle eos de aqua,
quæ est locus eorum originis; habent colorem
aliorum piscium naturalem. Afflictiones sunt ta-
les: si eas aspicias extra Dei voluntatem, habent
suam amaritudinem naturalem: at qui eas con-
siderat in beneplacito æterno; omnino sunt au-
ræ, amabiles; & pretiosiores, quàm dici possit.
Si Abraham vidisset necessitatem occidendi su-
um filium extra Dei voluntatem; quantas pœ-
nas, quot convulsionones cordis, eum sufferre fuisset
necesse. Sed videns illam in Dei beneplacito,
erat illi rota aurea: tenerè proinde eam comple-
xabatur. Si Martyres &c. S. Fran. Sales. de am.
Dei l. 9. c. 2.

§. IX.

Tribulationes propria amicorum, dilectorum Dei.

Num. 1.

Figura, Symbola. Ex Veteri.

Quid vis filii? Gen. 22. 7. Filium vocat pater,
dum ligat, dum sacrificat, dum ensem, & ictu,
vibrat. Pater magis est pater, dum tentat; filius
magis est filius, dum tentatur. S. Ambros. l. de
Abr. c. 1. inflexibilis à studio devotionis mini-
ster, vocare filium frequentè non timet; &
hoc se meliorem patrem putabat, si eum immo-
laret Deo. Deus ostendit se patrem, dum ten-
tat, dum flagellat: inter tentationes, ærumnas,
Polyant h. Sacr. Tom. II.

regia filiorum Dei magis splendent insignia. Ar-
cones in Is. 1. 2. Disc. 3.

Jacob, dum ei occurreret Esau; Rachel & Jo-
seph, in extremis collocavit. Gen. 33. 2. ut quique
ordines, sicut profundius hæserant affectibus
patris; ita longius absterent gladio ferientis.
Rupertus l. 8. c. 2. in Gen.

Non sic Christus fecit cum suis dilectis.

Scyphum meum argenteum - pone in ore
sacci junioris Gen. 44. 2. Scyphus in sacco ju-
nioris fratris absconditur. O tormenta miseri-
cordiæ! cruciat, & amat. S. Gregor. hom. 21.
in Ezech. Scyphus Joseph in ventus est in perâ
Benjamin dilectissimi; & calix Passionis Chris-
ti non invenitur, nisi apud ejus dilectos. Stella
de contemptu p. 1. c. 82. Per Benjamin intelli-
guntur hic innocentes; quos Dominus tenerius
diligit: & ideò potius arguit hinc, ut pu-
rioris sint. Hugo Card. hinc.

Grando & ignis, mixta pariter fereban-
tur. Exod. 9. 24. Mirabile! grandinem simul
cum igne descendisse. Unde tam pacificum
consortium inter calida, & frigida; humida,
& sicca? Stephanus Cant. ignis, & grando,
mixta pariter sunt: quia, dum Deus hominem
punit, etiam signum sui amoris impendit: in
igne enim fervor divini amoris exprimitur.
Castillo Illat. 46.

Bibite, & inebriamini. Cant. 5. 1. Ami-
cis communibus calix tradiitur epotandus: at
charissimi hauriunt usque ad ebrietatem. *In-*
ebriabuntur ab ubertate domus tue, &
torrente voluptatis tue potabis eos. Pl. 35.
9. Helychius in cat. Græca: voluptatis torren-
te charissimos potat. Torrens voluptatis fuere
Christi pœna (de torrente in via bibet)
voluptatis merito dictum est; nam Christus
in deliciis erat, cum pro nobis pateretur. Esco-
bar t. 1. Mir. Chr. l. 1. Obs. 4.

In vinculis Adam, traham eos, in vincu-
lis charitatis. Ol. 11. 4. Quænam Adæ vin-
cula? Prado ad c. 6. Ezech. c. 9. traham in do-
loribus, & afflictionibus, quæ a parente suo
Adam hæreditarunt: hæc enim sunt amoris
mei erga illos vincula, quibus solco ad me
allicere.

Ex Novo.

Ascendente eo in naviculam &c. Matth.
8. 23. Paulò antè v. 16. Dominus miracula fa-
ciebat turbis; nunc autem, ubi dura imminet
tempesta, cum solis charis Discipulis ascen-
dit. Consuevit enim labores, & pressuras, so-
lis magnis viris committere. S. Chrysost. hom.
29. in Matth. ubi miraculorum ostensio erat;
plebem permittit adesse: ubi autem tentatio-
num, & timorum; accepto; athletas orbis
terrarum, quos excitaturus erat; hos solos
assumit. Bæza t. 2. l. 11. c. 5.

Ecce motus magnus factus est in mari.
Matth. 8. 24. Et œconomia servatur in Apo-
stolis; ut advertas, sine tentatione neminem pos-
se ex hoc vitæ curriculo demigrare: quia
exercitium fidei tentatio est. S. Ambros. l. 6.
in Luc. 8.

Kkk kk

Num. 2.

Num. 2.

Exempla

Ex Veteri, & Novo.

Projicite eum in cisternam hanc. Gen. 37. 22. Iustior in Jacobi familia Joseph in lacum decluditur: innocenter in familia Adæ occiditur à fratre primus Abel: Elias optimus inter Prophetas exulat. Baptista in carcerem mittitur. Alvarez Illustr. 62.

Tunc JESUS ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo. Matth. 4. 1. Siccine agitur cum Filio amico & dilecto? Bone Deus! fateris filium, laudibus extollis, complacere tibi in ipso, & ad desertum impellis, ut tentaretur à diabolo? S. Chrysof. hom. 13. in Matth. *Tunc* istud ad quodnam tempus aptandum est? procul dubio ad illud, quò descendit Spiritus S. cum etiam desuper delata vox ait: *hic est Filius meus.* Arcones in Isā. 1. 2. Disc. 3.

Quid timidi estis modice fidei? Matth. 8. 26. Cur solum Discipulos objurgat? de aliorum dissidentia tacet. Alii navigantes non adeò familiaritate conjuncti, neque scholam ejus frequentantes. At Discipuli & tenerius dilecti, & accuratius instructi. Naxera in Jof. 17. §. 18.

Dico autem vobis amicis meis. Luc. 12. 4. Servos suos dignatur appellare amicos tunc, cum ad martyrium eos accendit: ut intelligamus, præsentis vitæ mala, mortemque parari amicis ejus; & talia esse amicitia ejus pignora. Cajetanus hic.

Pater! in manus tuas &c. Luc. 23. 46. Christus in probroso Calvaria monte Patrem suum agnoscit. Ut nos doceret: qui se filium Dei gloriat, premia ejus vestigia: ut sit idem inter supplicia, qui inter delicias; idem in ignominia, qui in honore; iisdem oculis amarum spectet, quibus dulce. Vid. Niff. Sabb. D. 1. Quadr. §. 5.

Ecce, quem amas, infirmatur. Joan. 11. 3. Prius dilectus dicitur, quam infirmus. Bæza t. 2. l. 8. c. 3. §. 6. Mira sunt verba, magisq; miranda sententia. Si amas, ò Christe! quomodo, & qualiter, infirmatur? sine tuos infirmari dilectos? si infirmatur, ubi est, quod ames? Nam à te non diligi, hæc est penitus mortalis infirmitas; cum neminem diligas, nisi quem diligendum agnoveris. Sim, Cass. l. 5. c. 15.

Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Joan. 15. 9. Sicut dilectissimo Filio Deus crucem ex amore ad gloriam destinavit; sic Filius Discipulis labors, ad meritum augmentum, impertivit. S. Chrysol. l. 55. Charitas dolum non habet; fraudem pietas, affectio non recipit falsitatem. Si Pater est, non potest non amare: si amat; nisi quod bonum est, dare nescit. Negat patrem, qui de patris suspectus est largitate: ignorat se filium, quem data paterna sollicitant. - Ergo si Deum credis, & confessus es Patrem; quidquid jussit, quid-

quid in te elegerit; crede, tibi facis saluferum esse. Ramirez in ep. 5.

Amen, amen, dico tibi: cum esses junior &c. Joan. 21. 18. ait Christus Petro post trianam testificationem amoris. Pro triplici amore promittitur Petro triplex tormentorum genus; fervide amanti Petro, ipsum pro Christo pati, & crucifigi: magna merces, pretiosum munus. Sylveira in Joan. 10. Prædixit Petro, quòd esset pro ipso passurus; ubi amoris certitudine ferebatur in illum. Ut non solum amor ostendatur in regimine ovium, sed in tolerantia persecutionum: ut non ipse amor possit amplius in virtutibus progredi, quam mori pro Christo. Sim. Cass. l. 14. hic.

Ego, quos amo, arguo, & castigo. Apoc. 3. 19.

Ex Patribus, & aliis.

Savire videtur DEUS, cum ista facit. Nè metuas, quoniam Pater est: nunquam sic sævit, ut perdat. &c. S. August. in Psal. 65. Quando malè vivis; si parcat, plus irascitur. Omnino ista tribulationes flagella sunt corrigentis, nè sit sententia punientis. Id. ib.

Quis nos potest amplius amare, quam DEUS? Et tamen nos non solum docere suaviter; sed etiam salubriter terrere, non cessat. Formentis lenibus, quibus consolatur, sæpe etiam mordacissimum medicamentum tribulationis adjungens; exercet fame Patriarchas etiam pios, & religiosos; populum contumacem pœnis gravioribus agitat. S. August. ep. 48. post initium.

Quod te non vult pati, non pateris: quod te permiserit pati, flagellum corrigentis est, non pœna damnantis. Ad hereditatem sempiternam erudimur; & flagellari dedignamur? Idem tr. 7. in Joan.

In nos ita se gerit Dominus, ut nos in nostros filios. Sunt tibi filii, castiga eos, suadet sapientia Ecclesiastica. 7. 25. Atqui liberos nostros, & filios, valde, & supra quodcumque aliud, amamus. Clem. Alex. l. 1. pædag. c. 9.

DEUS omnia facit diligens: quemadmodum beneficiò afficiens posuit in paradiso; & beneficiò afficiens ejecit è paradiso. Beneficiò quoque afficiens gehennam minatus est. Et quemadmodum patres, non solum indulgentes filiis, sed etiam verberantes, patres sunt; nec minus verberantes, quam indulgentes: ita etiam DEUS. S. Chrysof. in Psal. 110.

DEUS Pater est: nunquid amandus est blandiens; & respuendus corripiens? Cogita quoslibet cruciatus, extende animum in quoslibet in hac vita pœnas humanas; compara gehennas: & leve est omne, quod cogitas. Et paulò post: quidquid hic passus fuerit homo; si corrigatur, emendatio est: si non corrigatur, duplex damnatio est. Et hic enim luit pœnas temporales; ibi experietur æternas. S. Chrysof. hom. de Job.

Quoniam

Quorum nos valde amat; idem permittit, ut affligatur; ut ei perfectius conjugamur. Nam matres quoque; solent insolentes pueros, diversis personis perterrentes, cogere eos, ut ad suum gremium confugiant: non eos quidem volentes molestiâ afficere; sed hoc excogitantes, ut ipsi eis assideant. Itâ etiam Deus, volens nos sibi conjugere, cum sit amator vehemens, vel potius amatore quovis vehementior; permittit, ut ad talem redigaris necessitatem; ut perpetuò vaces orationi, & eum assidue invecas. Idem in Psal. 114. Tribulatio est pretiosus, & præclarus, annulus; quò Deus animam sibi desponsat. Pati pro Deo res tantæ dignitatis est, ut homo jure se reputare debeat indignum eò honore. Blosius ep. ad amicum. S. Gertrudis afflictiones vocabat anulum desponsationis; S. Franc. Seraph. forores; S. Borgias amicos.

B. Angela de Fulgino dicere solebat: temporalia bona, fortunas, honores; esse panis micas, quæ cadunt de mensa Domini: Cruces verò esse delicatos opipari convivii bolos; qui & fortibus Dei intimis apponuntur. Oso-rius regula 6.

§. X.

Tribulationes disponunt, & sunt via ad cælum.

*Figura, & Symbola.
Ex Veteri & Novo.*

Joseph totonderunt. Gen. 41. 14. Virga, & serula, & flagella, tempus habent, quò radi necesse habemus contra venturam solennitatem aeternæ jucunditatis: ibi enim nullus admittetur, nisi rarus. Quod significatum est Gen. 41. ubi legitur: *Joseph totonderunt, ac veste mutata obtulerunt regi.* Sed postquam solennitas illa advenerit, non erit ultra necessaria novacula: quia pili noxiarum cogitationum, & affectionum, non renascuntur ulterius, sicut modò. Hugo Card. in Ecclâ. 3. 1.

Domus de lapidibus dolatis, atque perfectis, edificata est. 3. Reg. 6. 7. In edificio templi omnes lapides prius malleis tundebantur; nè in illorum positione sonus mallei audiretur. Sic & vivi lapides, qui ponendi sunt in illa cœlesti Jerusalem, variis infortuniorum tunctionibus prius poliuntur, quàm in edificio cœlestis habitaculi collocentur. Blesensis ep. 12.

Malleus, & securis, non sunt audita. Ib. Quia lapides vivi lapides sancti, de quibus suprema civitas construitur, hic dolantur; hic tunctionibus, & pressuris, expoliuntur. Ibi autem in pace per manum artificis locis suis aptantur; itâ ut nullus persecutoris malleus, nulla cædentium securis, ulterius audiat. S. Rupert. 1. 3. c. 11.

Ascendit Elias per turbinem ad cælum. 4. Reg. 2. 11.

Funes ceciderunt mihi in præclaris. Ps. 115. 6. Funes sunt afflictiones: convertuntur autem in præclara, perducendo ad Resurrectionis æternæ munera. Cassiodorus hic.

Osculetur me. Cant. 1. 1. Ab ore, gladio arato, osculum petit? Gladius significat tribu-

Polyantha Sacra. Tom. II.

laciones. Sciebat, ad osculum beatitudinis non perveniri, nisi per medios gladios. Beda in 24. Luc. Sponsa prudentissima ad osculum sponsi sui non anhelat, nisi medijs gladiis tribulationum. Sylveira in Apoc. 1. 16.

Vidit duas naves. Luc. 5. 2. Duæ naves, sunt duæ viæ eundi ad Deum: scilicet innocentia, & poenitentia. Et qui non fuerit ingressus in unam istarum, peribit in mari. Hugo Card. hic.

Trans torrentem Cedron. Joan. 18. 1. Volens ire in hortum, per quem paradus intelligitur, transit per torrentem, id est, per tribulationem, ad crucem. Hugo Card. hic.

Venerunt ad portam ferream. Act. 12. 10. Ferrea porta, quæ ducit ad Jerusalem cœlestem, est crux, mortificatio, tribulatio, martyrium. V. Beda. apud Cornelium hic.

Suscipit nos benignus Jesus in Religione sua, cum clamamus, Abba Pater. Sumus hic, dum vivimus, in ea Novitii: tempus Probationis habemus usquequo veniat dies Professionis faciendæ coram Abbate nostro Deo, & Cœlestium Conventu totò: ut tunc habeamus vocem in Capitulo, stallum in choro, cibum in Refectorio, lectulum in dormitorio. Gerson. tr. 10. sup. Magnif.

Panis in mensa. Lem. *Per multas tribulationes.* Malenius.

Ex Patribus, & aliis.

Omnes oportet transire per flammam, sive ille Joannes Evangelista sit, quem ira dilexit Dominus, ut de eo diceret ad Petrum Joan. 21. *Sic eum volo manere &c.* De morte ejus aliqui dubitaverunt; de transitu per ignem dubitare non possumus; quia in paradiso est, nec separatur à Christo. Sive ille sit Petrus, qui claves accepit regni cœlorum; qui supra mare ambulavit, oportet dicat: *transivimus per ignem, & aquam &c.* S. Ambros. in Ps. 118. Oct. 20.

Quid est, quòd jejuniis solennia prævenimus; nisi quòd per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. S. Bernardus in. Vigil. S. Andreae.

Non dedignetur justus intrare cælum per portam crucis, per quam ingressus est Dominus. S. Thom. Vill. conc. 2. de uno M.

Tribulationes calcaria sunt, quæ faciunt nos currere ad Deum. Idem conc. de MM.

Mors, afflictiones, sudores, labores (quibus abundat vita nostra) quæ iustâ Dei ordinatione sunt pœnæ peccati; sunt etiam, beneficiò suavis ejus misericordiæ, radii, & gradus, ad ascendendum in cælum; media ad proficiendum in gratia; & merita ad obtinendam gloriam. S. Franc. Sal. de am. Dei 1. 9. c. 1

Crux præfens scala est ad gloriam; & è converso, præfens gloria scala est ad crucem æternam. Hugo Card. in Gen. 39.

Tribulatio mittitur velut nuntius gratissimus, de præsentis miseria vocans ad felicitatem æternam. Hugo Card. in Matth. 27.

K k k k k 2

§. XI.

§. XI.

Tribulationes mundant, sanant, præservant à peccato.

Num. 1.

Figuræ, & Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

*E*cce populus Israël multus, & fortis nobis est: venite, sapienter opprimamus eum, ait Pharaon. Ex. 1. 9. 10. Imò insipienter populus opprimitur. Sapienter deliciis appositis inescarentur, nè fugam arriperent. Glossa Græca author: DEUS Israelem afflictari permisit, ut Ægyptiorum deos tartareos odio haberent, atque ex Ægypto egrederentur alacrius. Quod æquò animò non fecissent, si in Ægypto victum, tranquillamque vitam habuissent. Escobar t. 6. Par. Chr. S. 3. Obs. 2. l. 3.

*O*rate Dominum. Exod. 9. 28. Origenes: nescire Dominum se ait Pharaon. Ex. 5. 2. Vide, quid agat cruda superbia! Donec in laboribus hominum non est. Pl. 72. 5. 6. & cum hominibus non flagellatur; propterea tenuit eum superbia. Denique videbis eum paulò post, quantum proficit in flagellis, quantum melior verberatus afficitur. Ille, qui modò dicit: nescio Dominum; postea, cum vim sentit verberum, dicturus est: *Orate Dominum.*

Fecit Moyses serpentem - quem cum percussi aspicerent, sanabantur. Num. 21. 9. Deus per serpentem aneum lanavit morsos à serpentibus. Sic labores, & adversa, quibus nos percudit, sunt instrumenta, quibus animæ vulneribus medetur. Diez conc. 2. D. 5. Epiph.

Cornua rhinocerotis; cornua illius. Deut. 33. 17. Ut enim cornua rhinocerotis acuta sunt quidem ad feriendum, & salutaria ad medicandum; ita & labores, qui nobis à Christo Domino inferuntur, plagas quidem corporibus, animis tamen, afferunt, sanitatem. Mendoza in 1. Reg. 1. Annot. 8.

Nunquid mare ego sum, aut cetus? quia circumdedisti me carcere. Job. 7. 12. Responderi potest: ita prorsus se rem habere. Cum enim inter Orientales esset magnus divitiis, honoribus, liberis, amicis; timendum fuit, nè tanquam cetus in prædulci aqua corrumpere: idèò multò sale tribulationum condiri debuit. Incertò Auth.

Nigrasum; sed formosa. Cant. 1. 4. Nigra propter tribulationem; formosa propter conscientie puritatem. Hugo. Card. in Num. 12.

Spiritu S. & igni. Matth. 3. 11. Author Imp. intelligit tribulationes, quibus, quasi igne, suos affligit Christus, & mundat. Duplex est sensus, alter significans solenne principium ablutiois totius humani generis celebratum in die Pentecostes: alter significans baptismum tribulationis. Cajetanus hic.

Ex Patribus, & Aliis.

Sicut novaculà pili superflui de corpore amoventur; & acutis pectinibus purgantur lana; & capita à facibus suis, & panni acrimonià saponis, & lixivio, aut fullonum herbis,

mundari solent: sic justorum mentes à tribulationibus toleratis. S. Bernardinus tom. 1. f. 8. art. 1.

Sicut vestes diu inclusas, & à tinea corrosas, vel nimio pulvere resperfas, aliquando virgâ percutimus, ab eis vermes, & pulverem, percutientes excutimus: sic Deus homines nimio luxu, & abundantia, corruptos; illecebrosos appetitibus, velut vermibus, corrosos; vanitatis, & cupiditatis pulvere foedatos; tribulationis virgâ, excusâ vanitate & carnalibus desideriis extinctis purificat. S. Thom. Vill. conc. 3. de M.M.

Sicut cibus adhæret vasi, in quo coquitur, nisi moveatur; & perdit saporem debitum, debitumq; colorem: sic cor hominis adhæret isti Mundo; nisi moveatur per tribulationes. Idiota contempl. l. 2. c. 1.

Recentes, & usui aptæ, animalium carnes, nullò præveniente fetore, sale condiuntur, nè scateant vermibus. Multò magis boni, nè in virtutibus otio marceant, aguntur adversitatibus. Sim. Cass. l. 1. c. 25.

Vidua est virtus, quam non patientia firmat, Flagellò Domini pulvis excutitur; quem ad deformationem animæ iniquitas assidua congestit: & exteriori vulnere sanatur plaga interior. Blesensis ep. 31.

Mappa ex lino Indico in ignem injecto. Lem. Terget, non uret. Atque id causæ fuit, teste Plinio l. 19. c. 1. cur ex eo lino contextuerint olim sacculos, ad servandos in sepulchrali pyra Imperatorum cineres. Ceterum indicare voluit Author Symboli: ærumnis vita hujus purgari, non uri animum suum.

Trochus. Lem. Cadit, nè cadat. Picinelli Vel. Dant animos plage.

Liber foliis absinthii coopertus. Lem. Tinea procul. Idem.

Num. 2.

Testimonia.

Ex Veteri, Novo, Patribus.

Sepi viam tuam spinis. Of. 2. 6. Spinæ namque adversitatis utiliter compungunt, atque lacerant pedem ad malum currentis, & inhiantis deliciis perniciosus: ut saltè spinarum talium commonita anima rationalis dicat: vadam, & revertar ad virum meum priorem. S. Rupertus hic. S. Hieron. ex quo intelligimus, quòd providentiâ Dei sæpe nobis accidunt mala; nè habeamus ea, quæ cupimus; ac variis calamitatibus hujus sæculi, ac miseris, ad Dei servitutem redire cogamur.

Effundam, quasi aquam, iram meam. Of. 5. 10. Sicut aqua visibilis mundare solet sordes corporeas; ita illa captivitas mundavit populi peccata. Rupertus hic. Cur ira divina potius aquæ, quàm igni, comparatur? quia lavat à sordibus.

Cum immundus spiritus etc. Matth. 12. 43. Mens in tribulatione posita est locus ille aridus. S. Bernardinus f. 8. Art. 1.

Rubigo quædam apprehendit otiosam animam, & consumit splendorem, ac alia omnia. Quam rem detergetur rubigo illa? cote tribulatio

tribulationum: illæ utilem animam facient, & ad omnia accommodam S. Chrysoft. hom. 35. in Acta.

Non potest ab afflictâ anima aliquid mali fieri. Noster pädagogus est afflictio. Id. ib. hom. 42.

Tunc anima purgatur, cum propter Deum affligitur: tunc majori fruitur auxiliò, cum ampliore eget subsidio; gratiamq; meretur copiosiore. Quod auro ignis, hoc animabus afflictio; sordes purgans, puros reddens, splendidos efficiens, & hilares. Idem hom. 26. in 2. Cor. 12.

Omnis, qui malum aliquod hic patitur; vel patitur, ut peccata dissolvat; vel ut coronæ augeantur. Theophylactus in Matth. 2.

§. XII.

Tribulationes retrahunt ab Inferno.

Ex Veteri, Novo, Patribus & aliis.

In sex tribulationibus liberabit te; & in septima non tanget te malum. Job. 5. 19. Quæ sunt fames, sitis, frigus, labor, morbus, mors. His percussit Dominus, & liberat. Septima est poena æterna, quæ penitus non tangit eos. Hugo Card. hic.

Hec sit mihi consolatio &c. Job. 6. 10. q. d. scio, quod Dominus hic quibusdam parcit, ut in æternum feriat: sed me, hic non parcens, feriat: quod mihi est consolatio. Idem hic.

Domine, nē in furore tuo arguas me. Pl. 6. 2. Non supplicat Domino Patri, ut non arguatur; sed nē in Judicii severitate culpetur: quia hic multis argui salus est. Apoc. 3. 19. Ego, quos amo, castigo. Cassiodorus hic. Petit, ut ante Judicium, non in Judicio, corripatur: quia, qui ibi arguitur, sine dubitatione damnatur. Idem ibidem.

Domine, nē in furore - quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi. Psal. 37. 3. Secura est causa probabilis, ut in illo Judicio jam non debeat puniri, qui malis præsentibus vehementer afflictus est. Dominus enim, cum hic vindicat, ibi parcit: quoniam clementia ejus in idipsum duas non exigit ultiones; sicut scriptum est Nahum 1. 9. 12. non affligam te ultra non judicabit Dominus bis in idipsum. Cassiodorus hic.

Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcis. Pl. 59. 6. Per tribulationes, inquit, temporales significasti tuis fugere ab ira ignis sempiterni. S. August. hic.

Expandit rete pedibus meis. Thren. 1. 13. Quia eos post voluptates, & desideria cordis eorum, prospere ulq; ad finem vitæ iræ non permisit; sed convertit eos retrorsum: ut dolores, & durissimas sentirent angustias tribulationis, pro suis pessimis adinventionibus. S. Paschasius hic.

Factus est Dominus, velut inimicus. Thren. 2. 5. Mirâ dispensatione temperat sententiam severitatis: dum quasi, & non ex toto, inimicus dicitur: quia etsi eam videatur deserere in manibus hostium; & affligere aliquoties in tantum, ut penitus destituta credatur. Non de crudelitate inimicitiarum fortè venit, si se demum converterit; sed de providentiâ pietatis; ut ad eum flagellata redeat. Idem hic.

Accessit, & tetigit loculum. Luc. 7. 14. Quoties & tu ad Inferni sepulchrum properas? misericors autem Dominus tangit manu loculum, corpus divitias, &c.; mittendo morbum, infortunium: ut te retineat, & ad vitæ gratiam revocet. Stella hic.

Et nunc manus Domini super te: & eris cæcus; non videns solem usque ad tempus. Act. 13. 11. Cur S. Paulus Elymam magum potius percussit cæcitate, quàm aliâ poenâ? S. Chrysoft. hom. 28. in Acta: quò ille adductus est signò, hóc & hunc voluit adducere.

Melior est modica amaritudo in faucibus, quàm æternum tormentum in visceribus. S. August. 1. de decem chordis c. 9.

Quàm multa habeant impii in hac vita munera, & dona gratuita, ab illo, quem contemnunt; enumerare quis potest? Inter quæ illud magnum, quòd exemplis interpositarum tribulationum, quas hujus sæculi dulcedini, tanquam bonus medicus, miscet: admonet eos, si attendere velint, fugere ab ira ventura. Et cum in via sunt, id est, in hac vita, concordare cum sermone Dei, quem sibi adversarium fecerunt malè vivendo. Quid ergo non misericorditer hominibus præstatur à Deo, à quo etiam tribulatio beneficii est. Nam res prospera donum est consolantis; res autem adversa donum est admonentis Dei. S. August. ep. 87.

A Domino castigari, & tanquam à pädagogo erudiri, est, à morte liberari. Virga tua, & baculus tuus; ipsa me consolata sunt. Clem. Alex. 1. 1. præd. c. 7.

§. XIII.

Tribulatio est schola; docet, illuminat.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

DE felle piscis linivit oculos patris sui. Tob. 11. 13. Tribulatio est illud amarum fel, quò oculi Tobiae, id est, viri justi, ad Dei cognitionem fuerunt illuminati. Bernardinus tom. 1. l. 8. Art. 2. Plerumq; bonus activus per amorem terrenorum, quasi calorem stercoreum, excœcatur: sed Dominò visitante per amarum compunctionem, tanquam fellis unctiorem, curatur; & ad speculationem celestium revocatur. S. Bonaventura in Pl. 118.

Respondens autem Dominus Job de turbine. Job. 38. 1.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis. Pl. 19. 2. Tribulatio dies dicitur: quia illuminat. Hugo Card. hic.

In terra deserta, & in via, & in aquositate viderem virtutum tuam, & gloriam tuam. Pl. 62. 3.

Vidi, & ecce ventus turbine veniebat ab aquilone. Ezech. 1. 4. inter turbines, videt divinitatem.

Igitur ego Nabuchodonosor oculos meos ad cælum levavi, - altissimo benedixi. Dan. 4. 31. Tantum utilitatis ex calamitatibus percipit; ut Prophetæ instar, de Deo sentiat, & loquatur. Theodoretus.

Et sedens docebat de navicula turbas. Luc. 5. 3. Ut doceremur; nullum esse capiendæ sapientia

Kkkkk 3

pietia

pietia lycæum accommodatus, quàm concussum tempestatibus æquor. Oliva l. 1. Strom. §. Benedixit illis Simeon.

Elevans oculos suos, cum esset in tormentis. Luc. 16. 23. Tribulatio aperit oculos, & sæculi alterius beatitudinem contemplatur. Escobar t. 6. Par. Chr. l. 3. Sect. 2. Obs. 2.

Collyriū inunge oculos tuos. Apoc. 3. 18. Collyrium est tribulatio; quæ per sui amaritudinem mentem illuminat. Albertus M.

Exempla. Ex Veteri.

Orate Dominum. Exod. 9. 28. Ecce Pharaon durissimus; tamen proficit verberatus. Ante verbera Dominum nescit; verberatus pro se supplicari Dominum rogat. Orig. hom. 3. in Ex.

Disciplina tua ipsa me docebit. Pl. 17. 36. Quæ non didicerat in thure, nec hauserat in arca; informandum se iis fugâ, latebrisq; sperabat. Plus eum Absolonis fica imbuit, quàm bacillus Samuelis. Oliva l. 1. Strom. §. Benedixit illis Simeon.

Beatus quem tu erudieris Domine. Pl. 93. 12. Variablis ex Hebr. *beatus, quem tu castigaveris Domine.* Quemadmodum parvi pueri doctrinam despicientes, ob ferulas, flagellaq; quæ Magistri, & pædagogus adhibere solent, attentius dictata suscipiunt; & ipse sermo ante plagas non auditur; post verbera, doloresque, veluti statim apertis auribus, & auditu, excipitur oratio, & memoriâ custoditur. Sic, qui divina audiunt præcepta, & ad ea servand se negligenter habent; postquam ex Deo disciplina eis inflicta est, ad ipsius mandata servanda, ac ei obtemperandum, voce quadam excitari videntur: ex quo ipsorum auribus sapientia statim admittitur. S. Basilius l. in principium Proverbiorum.

Castigasti me, & eruditus sum. Jer. 31. 18. Ergo virga plumescit in calamum, vulnus pallescit in chartam: liber, non livor, est, qui plagam ambit. Oliva l. 1. Strom. §. Benedixit illis.

Ex Novo.

Si filius Dei es; dic, ut lapides isti panes fiant. Matth. 4. 3. Tunc ignorat diabolus, an Christus sit Dei filius. Postea verò Matth. 8. 29. clamaverunt: *quid nobis, & tibi, Jesu fili Dei? venisti ante tempus torquere nos.* Origenes: ubi tormenta senserunt, sciunt Dominum. Ante flagella dicunt, nescio Dominum.

Vir plenus leprâ, & videns Jesum. &c. Luc. 5. 12. Vexatio ejus aciem acuit oculorum, ut Deum intueri posset. Quot in eadem via bene valentium oculi Jesum despexere! quot, dum solum lumen oculorum recipiunt, cum adversâ valetudine ad lectulum alliduntur! Oliva l. 13. Strom. Luc. 5.

Vos vocatis me Magister, & Domine; & bene dicitis. Joan. 13. 13. Bonò ordine hæc duo junguntur: Dominus timorem incutit; otiantem servum, aut malè operantem, flagris accipit: Magister verò docet, ignorantia tenebras depellit. Pinna Ethol. 10.

Ex Patribus, & Aliis.

Calamitas prudentia consilia ut plurimum parere solet. S. Joan. Damasc. orat. 2. de As. B. V. Ezechias, cum esset in tribulatione, vide, qualia faciebat pro salute sua: faccum induit, & in terra sedit, 4. Reg. 19. 1. Ubi autem in deliciis esse cœpit, cecidit præ altitudine cordis sui. - Quando tribulabantur Israëlita; multo plures siebant: quando autem illos dimisit; tunc omnes peribant. S. Chrysof. hom. 16. in Acta.

In præfenti vita, velut in ludo quodam literario, per morbos, tribulationes, tentationes, paupertatem, & alia, quæ gravia videntur, imbuimur; quatenus ad futurorum bonorum receptaculum idonei reddamur. Idem hom. 10. in c. 6. Rom.

Magnum est bonum tribulatio. Et hoc ex nostris discimus filiis: nam absque tribulatione nihil utile discerent; nos autem plus illis afflictionis indigemus. Si enim illic passionibus quiescentibus illos muniunt; multo magis nos, & præfertim tantis detentos: sed nos potius pædagogos oportebit habere. A puerulis enim nunquam magna committuntur peccata; à nobis verò magna nimis: pædagogus autem noster, tribulatio. Idem hom. 62. ad pop. Ant.

Henricus Suso, postquam diris afflictionibus corporis à decimo octavo ætatis anno ad quadragesimum se exercuit, in extasi visus sibi videre juvenem egregium cum hac voce: diu satis in minoribus, & trivialibus exercitatus es scholis; jam tempus est, ut ad altiora contendas. Ductus ergo ab illo in domum quasi Religiosam; in qua morabantur viri seipso per omnia abnegantes: traditus est illius disciplinæ Magistro &c. Bollandus 21. Jan.

§. XIV.

Tribulatio prodest virtuti, perfectioni. Figure, Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

Crescere mescit Deus in terra paupertatis mea. Gen. 41. 52. Ordinavit omnipotens, multos per tribulationes, & adversa, plus crescere: quoniam proprium est virtutis, adversitatibus prosperari. Unde de filiis Israel legitur, Ex. 1. 12. quòd, *quantò opprimebant eos, tantò magis multiplicabantur, atque crescebant.* Optimè radicata noscitur virtus, quæ crescit inter adversa: & dum sævi fluctus insurgunt, in altiora ipsa confurgit. Sim. Cass. l. 14. Joan. 21. 6.

Si dormiatis inter medios Cleros &c. Pl. 67. 14. Hebr. *Si dormiatis inter medios tripodas & ollas;* ex quarum contactu denigrati aliquantum fueritis: scitote tamen, quòd tunc potius estis formosi; sicut columbæ; quæ argentatas, & candidas, habent pennas, quibus ad cœlestia volent: & dorsum, quò ipsas tribulationes pertulistis, erit fulgerti charitatis auro splendidum. de Ponte in Cant. 1. Exh. 22. §. 1.

Simile

Simile est regnum caelorum grano sinapis.
 Matth. 13. 31. Granum sinapis, nisi conteratur, nequaquam vis virtutis ejus agnoscitur: nam non contritum lene est, si verò conteritur, inardescit; & quod in se acerrimum latebat, offendit. Sic unusquisq; vir sanctus, cum non pulsatur; despiciabilis, ac levis, aspicitur: Si verò illum tritura persecutionis opprimat; mox omne, quod, calidum sapit, ostendit; atque in fervorem virtutis vertitur, quicquid in illo antè despiciabile, infirmumq; videbatur. S. Gregor. Praef. in Job.

Ex Patribus, & aliis.

Nemo vires suas in pace cognoscit. Si enim bella desunt, virtutum experimenta non prodeunt. Improvidus miles est, qui fortem se in pace gloriatur. S. Gregor. mor. l. 23. c. 18.

Agit hæc divina misericordia; ut ex una, eademque re, ex qua carnalibus dat flagellum, ex ea spiritualibus virtutis præstet incrementum. Cumque illos per tribulationem purgat, istos ex societate tribulantium ad majora præmia excitat. S. Gregor. hom. in Ezech.

Sicut unguenta, nisi commota, redolere latius nesciunt; & sicut aromata fragrantiam suam, non nisi cum incenduntur, expandunt: ita sancti viri, omne, quod virtutibus redolent, in tribulationibus innotescunt. S. Gregor. Praef. in Job.

Gubernatoris peritiam non probat temperies serena, sed procellosa tempestas. Blandiente aurâ navim regit ultimus nauta: in confusione ventorum primi quaritur ars magistri. S. Chrysol. l. 20.

Frumenti granum projectum in terram, & mortuum; cum juxta siccum lapidem pullulasset, lilius ita fertur illi dixisse. Unde tibi contrito, & mortuo, spiritus germinandi? cum ego, quando conteror, eò ipsò perdor? Cui granum respondit: hoc mihi ex virtutis granditate contingit: quâ fit, ut passio mea, sit mea actio; & dum morior, revivisco. Phoenix mortua generat; & cinnamomum contritum plus inflammat. Sic infirmum membrum sine dolore tangi non patitur; & sanum, dum tangitur, delectatur. S. Cyrillus Apol. c. 21.

Est quædam in fabulis arbor, quæ secta floret, & cum ferro certamen suscipit: acsi novum, ac insolens quoddam, proferendum est de re nova, & inaudita: morte vivit, & sectione germinat; incrementum denique sumit, cum absumitur. Hæc quidem est ipsa fabula, fingendi libertas. Mihi verò videtur omnino quiddam hujusmodi esse philosophus: ærumnis incalescit; casus tristes materiem virtutis existimat. S. Gregor. Naz. orat. 13.

Ubi vincula sunt, illic necesse est magnum quid fieri: ubi afflictio, illic omnino & salus est; illic prorsus magna sunt virtutes. Diabolus enim, quando calcatur, tum potissimum percutitur: quando servos DEI ligat; tum maxime sermo DEI crescit. S. Chrysol. l. 8. in Eph.

Job passionibus videtur magis, quam vir-

tutis actionibus, profecisse: nam neque ita illustrius est habitus, cum pecuniam possidebat, cum domum pauperibus referabat, substantiamq; erogabat: quam quòd audiens ruinam non se acerbe agit &c. Idem hom. 5. de patientia Job.

Tolera tribulationes: inter ipsas enim virtutes, quemadmodum inter spinas rosa nascuntur, & germinant. S. Nilus Cap. paræm.

Quemadmodum cannabi, ac lini, species non est idonea, ut ex eo fila, subtilissima, fiant; nisi diutius elaboreretur, atque exerceatur: imò quânto magis illud torquetur, tantò purius, aptiusq; efficitur. Sic & anima Deo devota multas probationes, atq; tentationes, subiens; afflictionisque fortiter tolerans; purior, utiliorq; ad spirituale extenuationis, & humilitatis, opificium redditur. S. Ephrem de Patientia.

Lucerna, licet videatur extingui, cum emungitur; tamen clarior redditur: sic Sancti, licet tribulationibus premantur; tamen lucidiores redduntur. Hugo Card. in Joan. 6.

Nunquam servatur vinum bene in bonitate sua, nisi in fœce: nec boni, & justi, in virtutibus stare, & proficere, possunt; nisi probentur tribulationibus; & iniquorum persecutionibus. Revel. S. Brigitæ l. 1. c. 22. Verba B. V.

Sicut in mari, & aquis amaris; majores, pinguiore, dulcioreque, pisces reperiuntur, quam in dulcibus fluminibus: ita in mari penitentia, austeritatis, paupertatis, tribulationis; majores, perfectioresque Sancti. Diez. conc. 5. in Comm. MM.

Equus. Lem. *Dant animos plage.* Picinelli.

Spica. Lem. *Perficitur estu.* Idem.

Cithara. Lem. *Ex pulsu metos.* Citharizamus, cum in passionibus nostris, vel damnis, securi, aut læti, dicimus: *Dominus dedit, Dominus abstulit.* Cassiodorus in Pl. 32. Idem.

Ignis. Lem. *In crescit malis.* Vel: *Contraria juvant:* id est, venti: ignem charitatis persecutiones magis inflammant. Idem.

Chorda musica. Lem. *Plus torra, plus musica.* Athenienses de pace non nisi atriti cogitabant: ita pleriq; nostrum vix de Deo, nisi afflictis. Just. Lipsius cent. 3. ad Belg. ep. 4. *In tribulatione sua manè consurgent ad me.* Ol. 6. r. Idem.

Torcular. Lem. *Dum comprimit, exprimit.* Idem.

§. XV.

Affinis priori Tribulatio facit probum adducit ad Deum, invenit Christum.

Num. 1.

Figuræ, Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

Nunquid habemus residui quidquam in sacularibus, & hereditate domus patris nostri? Gen. 31. 14. Sicut illas conjuges Jacobi adversa impulerunt, ut illum relinquerent patrem, qui filiarum comedisset pretium; & talem sequerentur virum. Sic & adversa Mundi plerumq; dilectam Deo juvant animam; ut anhelantius tendant ad Deum. Rupert. hic.

Apparuit

illò tempore. Stella de contempt. p. 1. cap. 79.

Apparuit ei Dominus in flamma ignis de medio rubi. Ex. 3. 2. Cur inter flammam, & spinas? cur non in throno excelso, ut Isaiæ: vel curru mirabili, ut Ezechieli: vel in gloria majestatis, ut ei in monte Sinai? Missurus erat Moyses in Ægyptum, inter pericula & spinas persecutionum; ut ex tali visione disceret patientiam. Christus inter spinas, flagella. Vis Christiane ad eum pervenire? perge per crucem, spinas: aliter non habebis accessum. Sylveira in Apoc. 1. 18.

Cum, secundo mississet, & ille noluisse venire ad eum &c. 2. Reg. 14. 29. Abfolon, cum bis vocari curaret Joab, obsecrans, ut ad se veniat; ille verò venire noluisse; jussit Abfolon servos suos succendere igni agrum Joab. Quod cum fecissent, venit Joab ad Abfolon; ut de illato sibi damno conquereretur. Quà occasione Abfolon prolixè cum eo locutus; quidquid ab eo volebat, obtinuit. Eòdem modò, cum non vis audire suavem, & amicam Dei vocationem; nec ea, quæ per suos Prædicatores tibi significat: tunc jubet suas creaturas variis te calamitatibus affligere: ignem, ut domos tuas incendat; grandinem, ut vineam, & agros, destruat; morbum, ut corpus vexet, de Ponte tom. 1. de perf. Christ. hom. tr. 1. c. 13. §. 3.

Ab aquilone aurum venit. Job. 37. 22. Alii dixerunt: ab aquilone nubes aurei coloris. Ità enim Sanctos homines, qui sunt nubes Dei, tentant frigora aquilonis: ut eos pretiosos, & igne charitatis rutilos, reddant. V. B. hic.

Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Pf. 77. 20. Sponsa virgam verberantem sponte suâ recipit. Cant. 5. 7. Imitatur saxum illud, de quo vates: *percussit &c.* Eam nimirum ob causam percussa, velut rupes, illa à Moysè: ut ad similitudinem illius, & ipsa Verbum Dei de vulnere àmbrosi instar effusum, pro sitientibus quasi quandam scaturiginem emittat. S. Gregor. Nyss. in Cant. hom. 12.

Fasciculus myrrhæ. Cant. 1. 12. Nè excutias myrrham: Dilectus later inter fascem. Cave, nè dolores repellas: quia salutare tuum in infirmitate rejicies. Absconditus vultus ejus. *Verè tu es Deus absconditus.* Isa. 45. 15. *Audite hæc domus Jacob, qui vocamini nomine Israël.* Isa. 48. 1. Nomine, Israël estis, non re: qui Deum non videtis latentem in myrrha. Oliva t. 2. Strom. §. Dirumpamus vincula.

Sicut lilium inter spinas. Cant. 2. 2. Cave, nè perdas lilium, dum spinas fugis. - Latet lilium in spinis; splendet Deus in rubo. Si corticem consilii times, unionis pretiò defraudaris. Tenebras fugiens perdes lucem illam, quæ lucet in tenebris. A tabernaculo Salomonis recedis, dum pelles ei circumdatas spernis. Dum times virgam egredientem de radice Jesse, amittis florem ex ea ascendentem. Lia, quam despicias, pariet tibi Judam; è cujus germine & reges prodibunt, & Rex regum orietur. Si lippientem recusas, solem justitiæ è stirpe tua erumpere non videbis. Idem ibidem.

In lectulo meo per noctes quasiivi, quem diligit anima mea: quasiivi illum, & non inveni. Cant. 3. 1. Surgit, quarit Dilectum.

Invenerunt me custodes paululum cum pertransissem. Cant. 5. 7. Vulnerata fruitur; delictis affluens requirit. S. Ambros. hic: bene tollitur ei pallium, quæ ad Christum propinquat: ut Deum visura, mundò corde gradiatur. Naxera in Jos. 10 §. 21.

Anima mea desideravit te in nocte. Isa. 26. 9. De nocte, id est, tribulatione, & cruce; per quam nos ducis ad gloriam, suspirabo ad te. Cornelius hic.

In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Os. 11. 4. In funiculis Adam trahit, quando dolorem incutit, aut timorem in vinculis charitatis; cum vel beneficia exhibita recolit, vel exhibenda promittit. Hugo Card. in Gen. 1. Funiculi Adam sunt flagella: quia & ipse primus, & per eum nos flagellati sumus. Vincula verò charitatis sunt Dei beneficia. S. Bonaventura f. 2. fer. 4. Pent. Non dixit funibus: quia dolores, & afflictiones hujus Mundi nihil sunt in comparatione pœnarum Inferni. Funiculi Adæ, sunt labores, & miseriæ, hujus Mundi: quibus Deus trahit nos ad se; qui nihil sunt aspectu gloriæ. S. Vinc. Ferr. f. fer. 4. Pent.

Jube me ad te venire super aquas. Matth. 14. 28. Petrus dum fluctuat, dum mergitur, dum periclitatur, sic pervenit ad Dominum: ostendens nobis; quod non nisi per pericula properetur ad Christum. S. Ambrosius hic.

Dolentes quærebamus te. Luc. 2. 48. Porta cæli absque clave crucis aperiri non potest. Si Christum in templo gloriæ invenire volumus, quærendus cum dolore, luctu, lacrymis, ac patientiâ. Did. Niss. D. 1. Epiph. §. 4.

Ex aliis.

Ferrum ignitum malleò contusum. Lem, *Dant vulnera formam.* Picinelli.

Tela acu picta. Lem. *Avulnere decor.* Idem. Culter tonforius, Lem, *Detrahit, & decorat.* Idem.

Organum. Lem. *Sub pondere melos.* Idem. Horologium Caroli V. in annulo. Lem. *Pungit sed monet.* Quid non misericorditer præstat hominibus à Deo; à quo etiam tribulatio beneficium est. Nam res prospera, donum est consolantis; res adversa donum est admonentis Dei. S. August. ep. 87. Idem.

Typotheta, imaginem sub prælo dum premit, imprimi. Lem. *Fitngit, premento.* Æneidos 6. Vel.

Dant pretium plaga. Masenius.

Num. 2.

Testimonia.

Ex Veteri.

Mansunculas in arca facies. Gen. 6. 14. Hugo Vict. l. allegor. in Gen. 16. Arca est anima sancta; vel secretum conscientie: aquæ tentationes. In arca nullus legitur genitus: erat enim locus, & tempus, pœnitentiæ. Ità ille, Arcam Noè homines intrarunt octo, utriusq; sexus: cumque annò integrò fuissent inclusi; iidem illi octo solùm exierunt. Tribulatio enim, non tantum ab illicitis, sed licitis etiam, voluptatibus retrahit. Inò nè quidem agnus, vel leo, vel aliud animal, natum est in arca totò

Clamor

Clamor filiorum Israel venit ad me. Ex. 1. 9. Vide, quid faciat afflictio: compellit invocare Deum. Cornelius hic.

Job Deum benedixit, non felix, sed miser.

Virga tua, & baculus tuus; ipsa me consolata sunt. Psal. 22. 4. Virga pertinet ad iustitiam, & fortitudinem, Domini Salvatoris; sicut Psal. 44. 7. dicitur: *Virga directionis, virga regni tui.* Baculus ad adiutorium humanum respicit: quod & pes ipse cautè defigitur, & totum corpus nisi desuper incumbentium sustentatur. Sed videamus, quem admodum nos utraque consolari poterunt, cum res omnino diversæ sint: baculum quippe non est dubium consolari, qui ad opem ferendam humanæ semper imbecillitati assumitur. De virga quid dicemus? quæ percutit, affligit, & vitia nostra iudiciariâ potestate castigat? Consolatur planè & ipsa Fideles; quando eos ad viam Domini, adhibitâ emendatione, perducit. Nam rectè consolari dicimus omne, quod adjuvat; etsi ad tempus nos pro sua distinctione contristat. Unde Hebr. 12. 11. *omnis disciplina in presenti, videtur quidem non esse gaudii, sed mœroris: postea autem fructum affert pacatissimum* &c. Casiodorus hic.

Sacrificium DEO Spiritus contribulatus. Psal. 50. 19. In tantum prodest tribulatio Christiani, ut per hanc Spiritus noster DEO sacrificium fiat. B. Fulgentius ep. 7. ad Venantiam de pœnitentia

Et locutum est os meum in tribulatione mea. Psal. 67. 14. Quid locutum? *holocausta medullata offeram tibi.* v. 15.

In die tribulationis meae Deum exquisivi. 76. 3.

Cum occideret eos, querebant eum. Psal. 77. 34.

Tribulatio, & angustia, invenerunt me. Psal. 118. 143. quali perquirant hominem. Ideo: *mandata tua meditatio mea est;* scilicet ad servandum. S. Vinc. Ferr. l. 6. D. 16. Trinit.

Ad Dominum, cum tribularer, clamaui. Pl. 119. 1.

Factus est Dominus velut inimicus. Thren. 2. 5. Mirâ dispensatione temperat sententiam severitatis; dum quasi, & non ex toto, inimicus dicitur. Quia, etsi eam videatur deserere in manibus hostium, & affligere aliquoties in tantum, ut penitus destituta credatur: non de crudelitate inimicitiarum fortè venit, si se demum converterit, sed de providentia pietatis, ut ad eum flagellata redeat. S. Paschasius, hic.

Ex Novo, & Patribus.

Ecce princeps unus accessit, & adorabat eum. Matth. 9. 18. S. Marcus 5. 22. ait, non solum adorasse, sed etiam ad pedes ejus provolutum. Quid hunc principem sic humiliavit? non dubium, quin maxima illa calamitas, quâ premebatur. Hic est primus calamitatum fructus. Diez D. 23. Pent. c. 1. *Rehantbea Sacra. Tom. II.*

Tum maximè Deus ex memoria hominum elabitur, cum beneficiis ejus fruente honorem dare divinæ indulgentiæ deberent. At verò, si quæ necessitas gravis prefferit, tunc Deum recordantur. Lactantius l. 2. influit.

§. XVI.

Tribulatio facit suspirare cœlum.

Urgebantque Egyptii populum exire de terra velociter. Exod. 12. 33. Compellunt nos exire de Egypto presentis vitæ habitatores; scilicet tribulationes, morbi, paupertas, mors ipsa; faciuntque nos sic ambulare ad terram promissionis. de Rampelgis Mundus.

Pondus, & statera, judicium Domini. Prov. 16. 11. Sicut tribulationes: has enim iustò iudiciò ita librat Deus; ut viribus hominis tum naturæ, tum gratiæ, congruant, ac ferendo sint. Rursum, sicut in libra, si in una bilance pondus imponas, altera prius depressa attollitur: sic Deus onus tribulationis corpori imponit, ut mens, prius in terram depressa, sese elevet ad Deum, & amorem cœlestem. Cornelius hic.

Ventus elevans fluctus.

§. XVII.

Tribulationis varii fructus, & præmia.

Ex Veteri, & Novo.

Quare negligitis? Gen. 42. 1. Quares: quâ ratione Joseph tam diu incognitus mansit in Egypto, putâ viginti tribus annis; ita de se nihil unquam nuntiavit Patri, adeò propter se mœrenti. Cur hoc ita fieri, & celari, voluit Deus? Respondeo, quia Deus hoc quasi purgatorium mœroris voluit dari Jacobo, ob levia ejus quædam peccata: tum quia nimis, & cum invidia fratrum, amaverat Josephum, Solet enim Deus nimios Sanctorum, circa rem, vel personam aliquam, amores hœc modò per adversa, quasi vinum injectâ aquâ temperare. Itâ S. Aug. l. 82. de temp. apud Cornelium hic.

Non introducet is hos populos &c. Num. 20. 12. Fuit hoc insignis pœna, & mortificatio, Moyse; quòd terram præmissam, adeò concupitam, videre non potuerit: quodq; Ducatus sui longissimi, & molestissimi, sine ac fructu, frustratus fuerit. Cornelius hic.

Habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeravi mihi. Job. 7. 3. In hac vita quædam laboriosa sunt, quædam vacua; quædam verò vacua simul, & laboriosa. Amore quippe Conditoris, presentis vitæ tribulationibus exerceri, laboriosum quidem est; sed vacuum non est. Amore autem sæculi, voluptatibus solvi; vacuum quidem est, sed non laboriosum. Amore verò ejusdem sæculi adversa aliqua pati; & vacuum simul est, & laboriosum: quia ex adversitate mens afficitur: & remunerationis præmiò non repletur. In his itaque S. Ecclesia, qui in ea positi adhuc voluptatibus difflunt, & proinde fructu boni operis non ditantur; menses vacuos ducunt: in his verò, qui æternis desiderii dediti,

Mundi hujus ad verfa patiuntur; laboriofas no-
des enumerat &c. S. Gregor. mor. l. 8. hic.

Honestavit illum in laboribus. Sap. 10. 10.
Græc. *ditavit cum in arumnis.*

Ex Patribus, & aliis.

Horrorem operis fructus excusat: ululans
ille, & gemens, & mugiens, inter manus me-
dici; postmodum eandem mercede cumula-
bit, & artifices optimas prædicabit, & sævas
jam negabit. Tertull. c. 5. Adv. Gnost.

Ut caro mollibus, sic anima duris, nutritur:
illam blanda refocent, hanc aspera exercent:
illa delectationibus pascitur; hæc amaritudini-
bus vegetatur &c. S. Gregor. mor. l. 10. c. 13.

Nisi tentat; nec corona: nisi certamina;
nec præmia: nisi studia; nec honores: nisi tri-
bulatio; nec remissio: nisi hyems; nec æstas,
S. Chrysof. hom. 4. ad pop.

Sicut firmas arbores ventorum impetus ir-
ruens, & undique jactans, non evellit; sed &
solidiores, ac firmiores his incurfibus reddit:
sic & animam sanctam, & piè viventem, ten-
tationum incurfus, & tribulationum non sup-
plantant; atque etiam ad majorem patientiam
præparant. S. Chrysof. ibid.

Prosperitas laqueus est; culter incidens hunc
laqueum adversitas. Guigo de tranquill. animi
c. 14.

Nusquam secunda est anima Christiana, nisi
in adversis. Idem 16.

§. XVIII.

Tribulatio parva, & brevis.

Num. 1.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

Generatione autem quartâ revertentur
huc. Gen. 15. 16. Prænuñciabat Dominus
Abrahæ amico suo; quod posteri ejus qua-
dringentos annos in dura captivitate exacturi,
demum verò in terram promissionis reversuri
essent, dicens: *generatione &c.* Hoc ad con-
solandum illum dixit; quod calamitates non
perpetuò futuræ: habent enim levamen mi-
seriæ, quæ finem habent. S. Hieron. ep. 36.
nihil longum, quod finem habet. Didacus
Nis. l. 4. c. 9. Vitæ Abr.

Divides eam minutatim &c. Levit. 2. 6.
Optima est ferendæ tribulationis exhortatio,
dum suades; nec longam, nec multiplicem, fo-
re. Unde allegotizans Galfridus, oblationem
similæ in sartagine frixæ, sed minutatim divi-
dendæ, & oleo superfundendæ, sic scribit: o-
portet molestiâ alicujus gravioris tribulationis
afflicto, velut in sartagine frixo, solò oleo abun-
dantiore consolationis subvenire; nè cremari
incipias. Hæc divide minutatim. Dico autem,
nè sicut quosdam insipienter interdum facere
novimus ipse tibi dies, & annos, & longa tem-
pora, coacerves; tanquam simul omnia debeas
sustinere, quæ simul nequeunt provenire. Suf-
ficiat magis dici malitia sua: ut considerans,
quia non confurget duplex tribulatio, fixu-
ram dividat minutatim. Ramirez in ep. 2.

*Calix in manu Domini vini mei plenus
misso.* Pl. 74. 9. Sunt multæ proprietates calicis,
quare præfens tribulatio calici comparatur:
quia, ut scyphus pauca capit, id est, mensura
parva est. Rom. 8. 18. *non sunt condigne.*
Tegitur cooperculò pulchrò, id est, spe vitæ
æternæ. Lætificat. Rom. 5. 3. *gloriamur in
tribulationibus.* Hugo Card. hic.

Torrentem pertransiit anima nostra.
Pl. 123. 5. Haberi non debet calamitas; si aut
transit, aut pertransiit à nobis. Oliva fer. 2.
Pasch. Dicitur adversitas torrens. Hugo Card.
in Ecclæ. 1. 7.

Oritur sol, & occidit. Ecclæ. 1. 5. quia
brevis est omnis adversitas præfens, quæ pro
Domino sustinetur, respectu præmii, quod
merecur. Hugo Card. hic.

Fasciculus myrrhæ. Cant. 1. 12. Myrrha,
amara res, dura, & aspera, tribulationem signi-
ficat. Ea sibi Dilecti causâ imminere propi-
ciens, gratulabunda loquitur: *fasciculus myr-
rhæ.* Non fascem, sed *fasciculum.* Dilectum di-
cit; quod leve præ amore ipsius ducat, quid-
quid laboris imminet, & doloris. Bene *fasci-
culus* quia *parvulus natus est nobis*: bene
fasciculus; quia *non sunt condigne passiones
hujus temporis &c.* Erit quandoque nobis
ingens cumulus gloriæ, qui modo est fascicu-
lus myrrhæ, S. Bernardus f. 43. in Cant.

Ex Novo.

Erat enim contrarius ventus. Matth. 14.
24. Hòc significatur; quod post Christi Ascen-
sionem S. Ecclesia in hoc Mundo multa adver-
sa esset passura. Eusebius Gallicanus hom. in
Sabbatho post Cin.

Potestis bibere calicem? Matth. 20. 22. Ci-
tò bibitur, quod infunditur calici: sic passio
velociter transit. Et, quod liquidum est, dilabi-
tur; & passio tota fluit. Quod mensuram ha-
bet, perpetuum esse non potest: calix autem
mensurata est potio. Sim. Cass. l. 7. c. 29.

*Mulier, cum parit, tristitiam habet quia
venit hora ejus &c.* Joan. 16. 21. Tristitia
parturientis brevis est; gaudium verò ex filio
nato diuturnum. Per horam denotatur brevis
dolor. Chrysof., Theophylactus. Euthym,
Bonavent. notant, quod Christus tempus Pas-
sionis, & mortis suæ, comparat parturitioni;
Resurrectionem verò gaudio post partum. Syl-
veira hic.

Trans torrentem Cedron. Joan. 18. 1. Vo-
lens ire in hortum, per quem paradus intelli-
gitur, transit per torrentem, id est, per tribula-
tionem, & crucem. Dicitur *torrens*: quia cum
impetu, & citò, transit. Hugo Card. hic. Tor-
rens subitam, & defluentem citò, tribulatio-
nem insinuat: non enim durabilia sunt Mun-
di mala in aliquo. Defluxit torrens tribula-
tionum, Apostolorum, & Martyrum: defluxit
torrens persecutionum Imperatorum, adversan-
tium omnium Regi Christo. Sim. Cass. l. 13. c. 8.

Ex Patribus.

Persecutiones sunt grandines, & torrentes;
& quæcunque alia, subita sunt, & temporalia:
quæ

quæ mollia quidem facillè lædunt, ac dissipant; à solidis verò, & resistentibus, si in illa incidant, magis patiuntur aliquid, quam ut illis incommodent. Et quemadmodum, ubi grandinis nubilum præterit, & torrens alveò suò effluit; illud in serenitatem dissolvitur, iste profundò absorptus, viam, quæ fluxerat, siccam, & aridam relinquit: ita & tempestas illa, quæ nos jam apprehendit, paulò post non erit; modò sustineamus, non inspicere præsentia; sed spem in ea extendere, quæ paulò sunt ulteriora. S. Basilius ep. 11. ad Nicopol. Presb.

Bonò animò estote! nebula enim est, quæ brevi evanescet, dixit S. Athanasius, cum Juliani Apostatae iussu Alexandrià in exiliu mpereretur, & circa se Christianos illacrymantes videret. Apud Cornelium in Ex. 2. 14.

Nè animum abiciamus, quando nos mala invaserint. Torrens est, cujusmodicunque sit; est nubes, quæ prætercurrit. Quidquid molesti dixeris, id habet finem. Torrens est ad tempus terribilis; & rursum supra modum deprimetur. S. Chrysostr. in Pl. 123.

Omnes vitæ tribulationes aquis comparantur prætereuntibus; propterea, quia si quid in hac vita tribulationis acciderit, non stat; sed cecliter transit. S. Isidorus sent. l. 3. c. 58.

Num. 2.

Testimonia.

Ex Veteri.

Palea non dabuntur vobis, & reddetis consuetum numerum laterum. Exod. 5. 18. Moyses, & Aaron, mittuntur à Deo in Ægyptum, populi sui liberatores, & redemptores. Quid tunc? magis saevit ira Pharaonis: *Palea* &c. Qualis hic rigor? nonne hæc crudelitas signum est æternæ captivitatis, & oppressiois? Imò nullum clarius signum esse potuit vicinæ liberationis. Lipomanus in Catena: Sic ergo tunc maximè populus Dei affligitur, cum propinqua est salus, & liberatio. Bæza t. 2. l. 11. c. 6. §. 4.

Lætabitur iustus in Domino &c. Psal. 63. 11. Iustum in futuro dicit lætaturum: quia hic discipulos suos noverat diversarum passionum afflictionibus ingravandos. Sed lætabuntur, quando sedebunt in Iudicio judicantes duodecim tribus Israel. Contristati sunt ad tempus; lætabuntur in æternum: quia majora sunt præmia Domini; quam quæ illi à Fidelibus, munere tamen ipsius, probantur offerri. Cassiodorus hic.

Non linquet Dominus virgam peccatorum super sortem iustorum &c. Pl. 124. 3. q. d. non sinet providentiâ Dei iustos à tyrannis diu vexari. Non dicit, non erit virga super iustos; sed, *non relinquet* virgam afflictionis: citò transibit. Rupertus l. 7. de gloria Filij hom. quid est, *non relinquet*? nisi, diu durare non permittet. Recordamini priorum, ac novissimorum: quicumque virgam suam, id est, potentiam suam, elevarunt super sortem iustorum; ad affligendos eos, qui ad vitam æternam prædestinati sunt; non diu durarunt. Nolite

Polyanth. Sacra, Tom. II.

timere: quia non diu durabit virga hæc; sed citò frangetur, & in ignem mittetur; ut ardeat. Sylveira in Act. 16. q. 12.

Usque in tempus sustinebit patiens; & postea reddet iocunditatis. Eccli. 1. 29. Hæc consideratio ad patientiam hortatur. 1. Cor. 7. 29. *tempus breve est.* Theodoretus, *prope finem.* Octavianus hic.

Ad punctum, in modico, derelinqui te &c. Illa. 54. 7. Septuag. ultima verba: *in iurore parvo averti faciem meam à te, & in misericordia sempiterna miserabor tui.* Qualis hic furor? parvus erat. Bæza t. 2. l. 15. c. 22.

Et hoc usque ad tempus, ait Daniel 11. 24. post varias recensitas calamitates.

Ex Novo, & Patribus.

Et præ timore clamaverunt. Matth. 14. 26. Quid hoc? venit Dominus, ut meus tollat; & præbet illis occasionem? sic consuevit Dominus vehementiores labores, & curas, immittere; velut indices vicinæ liberationis. S. Chrysostr. hom. 51. in Matth. semper hoc Dominus facit; cum soluturus sit mala aliqua, difficilia, & terribilia inducit: quia enim non est longò tempore tentari, cum finiendi sint agones iustorum. Volens ampliùs eos lucrari, auget eorum certamina. Bæza t. 2. l. 11. c. 6. §. 5.

Et tertiâ die resurget. Matth. 20. 19. Non satis tristis est abscessus, ubi velocissimus est regressus, S. Chrysostr. hom. de Pass.

Breviabitur dies illi. Matth. 24. 22. *Erit tunc tribulatio, qualis non fuit ab initio Mundi.* v. 21. Sed Deo sit gratia! qui magnitudinem tribulationis exiguitate temporis circumscriptit. Dicit enim, quòd, propter electos, *breviabitur* &c. S. Cyrill. Jerof. Catech. 15.

Ecce jam triduo sustinent me. Marc. 8. 2. Noluit ultra triduum jacere in sepulchro; nè diu de absentia tristarentur Apostoli. Stella in Luc. 2.

Unâ horâ. Marci 14. 37. Omne tempus, quod ab initio creationis usque ad finem Mundi decurret, nec horam respectu æternæ diei poterimus appellare. Indicibilis brevitatis est vita hominum. Quid causabimur de tribulationibus, aut angustiis; cum vita nostra sit modica hora? Nam tempus, quod in præteritum est elapsum, non vivimus; tempore verò futurò non vivimus: præsentem tempore vivimus, quod majori velocitate in futurum transvolat de præterito; quam bene curvato, & fortè, sagitta emittatur ab arcu. Quid ergo est, quòd tam brevi horâ cum Christo in suis placitis, & nobis utilibus, non possumus vigilare? atque sustinere ferendo? nisi quia defectus est in nobis amoris, atque virtutis; quò acceptam potentiam homo fecit inutilem. Sim. Cals. l. 13. c. 13.

Post triduum invenerunt illum. Luc. 2. 46. Quam bene iustus numerat dies, quibus ab eo Deus discessit: neque patitur Deus, plus quam triduo, in labore esse, & sine se. Stella hic.

His autem fieri incipientibus, levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Luc. 21. 28.

Ambulantes, & estis tristes. Luc. 24. 17. ambulatis, & meretis. Non magnopere sentit peregrinus hospitis inopiam; nec arenis regionis,

LIII 2

nis,

nis, quam transit, illacrymatur. Domesticum incommodum odi: & si quem incolò, colòque, fabulosus est ager; agrè ferò, glareàque fastidio. Cæterum quà transeo, nec me beatitas alliciet, nec me angit calamitas; si aut transit, aut pertranstritur à nobis. *Non enim habemus manentem hic civitatem peregrinamur.* Hebra: 13. 14. Olivà fer. 2. Pascha.

Modicum, & jam non videbitis me. Joan. 16. 16. q. d. tempus Passionis meæ, & mortis, breve est, unicò triduò concludetur; & mox resurgam. Recipite ergo brevitate dolores, & gaudii longitudine, consolationem. Sylv. hic.

Mulier, quid ploras? Joan. 20. 13. Quorsum hæc interrogatio? an nescitis? quòd afflictus animus validius affligitur; cum cogitur meminisse, & proferre, causas dolorum? Erat jam luctus finiendus; erat lætitia in foribus: & & ideo exacerbatur dolor; nè minima lacrymula remaneat ex his, quæ possunt effundi pro Domino. Drego Orl. l. de Sac. Pafs. equidem bene noveratis, ò piissimè Angeli! quid ploraret? & quem quæreret? quare illam iterum commemorando intus excitastis? Sed propè erat insperatè consolationis gaudium: ideo tota vis doloris, & plorationis, excurrat. Bæza, t. 2. l. 11. c. 6. §. 5.

Et servabo te ab hora tentationis. Apoc. 3. 10. ab hora, id est, à tempore. Tempus enim tentationis vitæ hujus, quia breve est, & velut tempestas transtrens, vocatur hora. Cornel. hic.

Cum venerit (Antichristus) oportet illum breve tempus manere. Apoc. 17. 10. Terret nos magnitudine adversitatis; & refovet de brevitate temporis. Rupertus l. 10. in Apoc.

Nihil longum, quod finem habet. S. Hieron. ep. 3.

Optimam est, in morbis tribulari ad horam; & persecutionem Comicam pati. Sim. Cass. l. 13. in Evang. Quid est persecutio Comica? quando hominem videmus in scena multari exidiò; damnari capitis; impeti mucronibus: quàm exiguà illius commovemur miseratione! scimus enim, hæc ludicra esse, & ficta; & umbras tantum vexationum; non veros cruciatus. Quæcunque in hac vita tolerantur; si cum iis conferantur, quæ in æterna vita torquentur; sunt comædiarum fictæ persecutiones, & solæ repræsentationes verarum calamitatum. Did. Nifs. Vit. Abr. l. 4. c. 9.

§. XIX.

In tribulatione adest Deus, patitur cum patientibus.

Ex Veteri.

Apparuit Dominus in flamma ignis de medio rubi. Exod. 3. 2. At cur Deus inter flammam, & spinas, se exhibet visendum? quin potius inter gemmas, & flores? Credo ut Moyses in periculorum incendia, & in laborum dumeta, se conjicere non dubitaret; Deò ibi sinè dubiò fruiturus. q. d. gradere nudis pedibus per spinas, ad me inter spinas commorantem accessurus. Quidquid ibi laboris tibi contigerit; scias, mihi prius contigisse. Mendoza in 1. Reg. 8. Annot. 34.

Vidi afflictionem populi mei - & sciens do-

lore n ejus descendit ut liberem eum. Ex. 3. 7. 8. Nonne de cælo, & de sede tua, Domine, eos poteris liberare ab omni malo? nonne Angelum ad eorum liberationem mittere? quid opis est, ut descendas? Gaudet Dominus, ut leviora faciat quæ Sancti patiuntur, mala; sese illis immiscere. Oleaster hic.

Antequam tentaretur Job, Deus ei nunquam locutus est: postquam autem tentatus est, venit ad eum Deus, & familiariter loquitur, quasi amicus cum amico suo. Veniant plaga, omnia poenarum genera; dum post plagas Christus adveniat. S. Hieron. in Pl. 66.

Juxta est Dominus iis, qui tribulatione sunt corde. Pl. 33. 19. Est eis Dominus juxta, ut medicus ægro, ut consolator afflictis, ut adjutor laborantibus. Securus debet esse, juxta quem est Dominus. Et quid mirum? si Dominus est juxta suum sacrificium: quia *sacrificium est Deo Spiritus contribulatus.* Hugo Card. hic S. Bernardus l. 17. in Pl. 90. Aurum probat fornacem, & viros justos tentatio tribulationis. Ibi, ibi, cum eis es, Domine; ibi in tuo nomine congregatis medius adstas. Sicut olim Dan. 3. 92., cum tribus pueris dignatus es etiam Ethnicò apparere; ut diceret: quia *species quarti similis Filio Dei.* Quid trepidamus? quid cunctamur? quid refugimus hunc caminum? Sæviti ignis; sed Dominus nobiscum est in tribulatione.

Cum ipso sum in tribulatione. Psal. 90. 15. Et ego aliud interim requiram, quàm tribulationem? S. Bernardus l. 17. hic.

Mitte illam de cælis sanctis tuis, & à sede magnitudinis tue: ut mecum sit, & mecum laboret. Sap. 9. 10. Non petiit à laboribus eximi; sed in laboribus cum Deo sociari: sperans, multò sibi jucundius fore, laborare pariter cum Deo; quàm sinè Deò vacuum omnino labore in deliciis vivere. Mendoza in 1. Reg. 8. Annot. 34. Sect. 2.

Descenditque cum illo in foveam, & in vinculis non dereliquit illum. Sap. 10. 13. 14.

Cum ambulaveris in igne, non combureris: noli timere: quia ego tecum sum. Isa. 43. 2. 5. Noverat hanc Dei providentiam S. Dionysius, teste Suriò in vita: qui, cum in clibanum ignis conjiceretur, dixisse fertur: *eris hic mecum, bone JESU!*

Filia populi mei! accingere villicio, & conspergere cinere: quia repente veniet vastator super nos. Jer. 6. 26. Quid est, super nos? An & Deus cum populo peccante puniendus? Difficultatem cognoverunt Septuaginta: ideo translulerunt *super vos.* Sed rectè S. Hieron. hic: illud, quod nos interpretati sumus, *super nos*, Septuaginta *super vos* posuerunt: cum multò Deus misericordius dixerit: ut, quiquid super suum venturum est populum, super se quòque venire testetur. Mendoza in 1. Reg. 9. 5.

Ecce ego video quatuor viros salutos, & ambulantes in medio ignis &c. Dan. 3. 92. Adest amica Majestas; & patitur se Deus cum pueris in supplicio numerari. S. Chrysof. hom. de trib. pueris. Quando non adfuit Filius DEI agonizantibus servis suis propter ipsum? nonne cum

cum piis Martyribus Filius Dei? & in flammis, & in cæteris agonibus, semper præsens fuit. Rupertus hic.

Et seruiant ei humerò unò. Soph. 3. 9. Cur non utròque? quia Deus pariter cum illis onus subit; & illis unum humerum subiciendis, ille subicit alterum: ut laborem cum illis partiat. Mendoza in 1. Reg. 8. Annot. 34. Sect. 2.

Ex Novo.

Deus meus! Deus meus! ut quid dereliquisti me! Matth. 27. 46. Ideò Christus est derelictus in pœnis, nè nos derelinqueremur in peccatis: ut ipsius derelictio sit nostra liberatio peccatorum. Ideò derelictus in pœnis suis, nè nos derelinqueremur, cum patimur in nostris. Sim. Cass. l. 13. hic.

Venit ad eos. Marci 6. 48. Quoties Dominus calamitates immittit, submitte unà vires; ut tolerare queas. Cum in gravi tempestate, & vitæ periculò, agerent Discipuli, circa quartam vigiliam noctis venit ad eos JESUS, ut opem eis ferret. Certum enim erat, quòd, qui coëgit Discipulos suos ascendere navim, idem eis prælo futurus esset. Did. Nils. Sabb. post Cini. §. 2.

Suspiciens in cælum ingemuit. Marci 7. 34. Quid mirum, gemitum edi ab eo, qui cum afflicto pariebatur? Escobar t. 1. Mir. Chr. l. 7. Sect. 3. Obs. 4.

Vident Jesum - proximum navì fieri. Joan. 6. 19. In tribulatione Deus præcipue adest; quamvis non sentiatur, sed quasi abscondat se, aspiciens nostrum certamen. Dum ergo affligimur, impugnatur, tentamur; pensamus Deum præsentem, & nostrum consuetum consideratorem: sicque animemur viriliter militantes, & de subsidio Dei certissime confidentes: scientes, verum esse, quòd ait Psal. 90. 5. *cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum. & glorificabo eum.* Dion. Carth. hic.

Persecutionem patimur; sed non derelinquimur. 2. Cor. 4. 9.

§. XX.

Tribulationes Deus non immittit ultra vires.

Ex Veteri.

Non arabis in bove, simul & asino. Deut. 22. 10. Quàm Deus creaturas, etiam viles, curat. Quid bovem asino ad ararum jungi? occurrit dubio Philo: quia non pollent paribus viribus, infirmiori consultitur; nè cum fortiori contendens, succumbat negotio. Si Deus tantopere curat bruta, ut nolit ea labore viribus majore onarari; durusne, & austerus, erga homines erit? Did. Nils. fer. 6. D. 1. Quadr. §. 5.

Qui fecit ventis pondus. Job. 28. 25. Pondus ventorum utilitas tribulationum est: quæ ita in pondere fiunt, nè supra mensuram gravent dorsa ferentium. Fidelis enim Deus, qui non patitur quemquam tentari super id, quòd possit. Sim. Cass. l. 5. c. 34.

Proba me Domine, & tenta me: ure renes meos, & cor meum. Pl. 25. 2. Qui timere de-

buit tentationem, petit tentationem. Non timet, nè in igne deficiat? Non, inquit; quare? quia *miserericordia tua ante oculos meos est.* Novi enim Dei bonitatem, qui parciorè manu pœnas distribuit; nec impar viribus onus cuiquam imponit. S. August. l. 254. de temp.

Potum dabis nobis in lacrymis in mensura. Pl. 79. 6.

Pondus, & statera, iudicia Domini. Prov. 16. 11. Sunt tribulationes: has enim iustò iudiciò ita librat DEUS; ut viribus hominum tum naturæ, tum gratiæ, congruant; ut ferendo sint. Cornelius hic.

Mane, Thecel, Phares. Dan. 5. 25. *Numeravit, appendit, divisit.* q. d. Deum, nisi ex numerato, & appenso premere homines. Velloso in Judith 5. Paræn. 28.

Ex Novo.

Impleverunt duodecim cophinos fragmentorum. Joan. 6. 13. Ego non panis modo cophinam, & multiplicationem, admiror; sed quòd tantum, quæ duodecim sportula capere poterant, fragmenta superfluerunt; quòd præviderit, quantum essent consumpturi. S. Chrysost. hom. hic. Nihil amplius superesse voluit, quàm unde cuiusq; Apostoli cophinus expleretur: nè quisquam gravius oneraretur. Did. Nils. fer. 6. D. 1. Quadr. §. 5.

Modicum, & non videbitis me. Joan. 16. 16. Sic se Christus D. subtrahit, ut redeat iterum: nè quis prematur gravius, quàm ferre possit, meorore continuo. Velloso antè citatus.

Deus, qui totus est sapientiæ plenus, novit, quantis probationibus, tentationibusque indigeant animæ ipsi placere volentes. S. Ephrem ferm. de patientia.

§. XXI.

In tribulatione Deus confortat, consolatur, ruerur.

Murmuravit omnis multitudo filiorum Israel contra Moysen. Num. 16. 41. *Moses, & Aaron, fugerunt ad tabernaculum sederis. Quod, postquam ingressi sunt, operuit nubes, & apparuit gloria Domini.* Origenes hom. 9. in Num. non legimus antè, quia obtexerat nubes tabernaculum, & apparuerat Majestas Domini, & receperit intra nubem Moysen, & Aaron; nisi nunc, cum insurrexit in eos populus, & lapidare eos voluit. Discamus ex his, quanta sit utilitas in persecutionibus Christianis, quantum gratiæ conferatur; quomodo propugnator ejus fiat Deus. Pinna Ethol. 10.

Sustine sustentationes Dei. Eccl. 2. 3. Lyran. Dion. Carthuf. Hugo Card. id est, patientiam habe in tuis calamitatibus: quas cum sustines, eodem tempore, in iisdem, à Deo sustentaris; ne cadas; viresque sufficit, ut eas toleres. Oclavianus hic.

Ego reficiam vos. Matth. 11. 28. Non dicit, tollam laborem, seu onus vestrum; sed refocillabo vos. Non promittit Christus tollere labores, & malorum onera, in hac vita; sed reficere interiori pabulo mentis, animosque hominum venientium ad eum. Cajetanus hic.

Dabo illi stellam matutinam. Apoc. 2. 28. Stella matutina est Christus consolans suos in

persecutionibus, & afferens lucem proximè fecuturæ prosperitatis. Sylveira hic.

§. XXII.

Tribulatio probat nos.

Palpebra ejus interrogant filios hominum.

Pf. 10. 5. Hebr. *palpebra ejus dormientes scrutantur filios Adæ*. Cajetanus: metaphoricus est sermo ad similitudinem hominis claudens oculos; ut experiatur, quid, se non vidente, alii faciant. Scrutatur filios Adæ per simulatam illam absentiam; illorum erga se fidem, amorem, & observantiam: qui, cum eum, etiam inter flagella, colunt, & diligunt; veros amicos se probant. Did. Nisl. D. 4. Epiph. §. 2.

Probasti cor meum, & visitasti nocte. Psal. 16. 3. Cor meum visitatione tribulationis probatum est. S. August. hic.

Producit ventos de thesauris suis. Pf. 134. 7. Non ad submergendum, sed ad probandum, vires humanas impellunt; ad probationem virtutum: ut agnoscamus, quid possimus; ne superbiamus, in nobis ipsis confidentes. Et ut fragilitate cognita, invocemus eum; qui potest per se non valentibus ferre juvamen. Sim. Cass. l. 5. c. 34.

In igne probatur aurum, & argentum. Eccli. 2. 5. Plinius de auro l. 33. c. 3. quò sapius arsit, proficit ad bonitatem. Tribulatio prodit bonos, & malos. Si quis prope littus, ubi aves sunt, lapidem jaciatur; pisces in profundum descendunt; aves sursum evolabunt, Et tamen ex eadem materia pennatorum, pinnatorumque, genus emerit. Ex una etiam massa homines omnes: si tamen tribulationum lapis incurrat; mali demergent se, sed boni sursum, velut aves concinentes Deo cum gratiarum actione confluent. Octavianus hic.

Vasa figuli probat fornax, & homines justos tentatio tribulationis. Eccl. 27. 6.

Creatura Dei facta sunt in tentationem animabus hominum. Sap. 14. 11. Quomodo facta in tentationem? Explico: est parens, cui dubia filij sui erga se fides. Digreditur ab adibus, domi relinquens & filium, & lacrimam apertum sic Deus absentiam simulat, dum creaturas suas nostro arbitrio expositas relinquit: ut de illarum recto usu nostram fidelitatem arbitretur. Did. Nisl. D. 4. Epiph. §. 2.

Finxit se longius ire. Luc. 24. 28. Non perperam fingit, qui vult hominem in virtute, aut scientia, experiri: dum non querit, aut tentat, decipere, sed incognitorum dare scientiam. Fingit saepe mater, parvulum ad terram dejicere filium, quem portat in ulvis; ut ipse tenacius hareat. Sim. Cass. l. 14. hic.

Probationis nostræ mentis ad Deum causâ feriuntur plerique: ut in ipsa passione, an magis Deum? an magis temporalia, diligamus? appareat: & sibi animus innotescat patiendo probatus; qui non patiendo extiterat improbat. Sim. Cass. l. 1. c. 25.

Si servi Dei nihil paterentur adversi, multi ejus servi fierent: non ob aliam causam, nisi ut pericula devitarent. Et nescio, in quo, electorum, & reprobatorum, & demonum, in moribus esset diversitas; si omnibus communis esset

amoenitas, nullaque adesset adversitas. Idem ib.

Vas vacuum probat pulsatio: virtum tentatio - Vas malum streperus sonus indicat. Broy-mard. Patientia.

§. XXIII.

Tribulatio justum non ledit; imò roborat.

Num. 1.

Figura, Symbola.

Rubus ardens, non combustus. Ex. 3. 2. Symbolum justum in tribulationibus. Miraculum non minus, hominem mediis in tribulationibus, in amore Dei firmum consistere, & ab illius obsequio non divelli. Bessius D. 4. Pasch. Mare rubrum, securum Israëlitis, Ægyptiis ruina. Ex. 14. 22. 27.

Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum. Pf. 1. 3. Arborea, quæ altas radices egere, ventos exsibilant; licet in ramos, & frondes, grassentur. Sed quæ non nisi sumâ terrâ hærent, ad minimam procellam ejiciuntur, & emoriuntur. Bessius D. 4. Pasch.

Et dixi, forsitan tenebræ conculcabunt me &c. Pf. 138. 11. Tenebræ hic significant afflictionem. Quod autem dicit, est ejusmodi: circumfessus sum à malis; & dixi mihi ipsi: superabunt me mala. Sæpe autem mala non mutata sunt in bona: imò verò, quod est majus; mala non mutata sunt in bona; sed malis manentibus magnam sensu benignitatem. Non dixit enim: nox delera est; sed nox fuit lucida, hoc est, nox manens nox: mala scilicet, & calamitates, non potuerunt me conculcare; sed fuit lux in nocte: hoc est, mei extitit defensio. S. Chrysol. hic.

Sicut lilium inter spinas. Cant. 2. 2. Chald. Vatabl. vertunt: *rosa*; quia hæc spinosa est, S. Gregor. Nyss. hom. 4. sicut lilium inter spinas nascitur, & efflorescit; sic anima Sancta inter tribulationes in virtute crescit, magisq; replendet.

Sicut firmas arbores ventorum impetus irruens, & undiq; jactans, non evellit; sed & solidiores, & firmiores, his in cursibus reddit: sic & animam Sanctam, & pie viventem, tentationum incursum, & tribulationum, non supplantant; atq; etiam ad majorem patientiam præparant. S. Chrysol. hom. 4. ad pop.

Rupes, & scopuli, in medio mari, fluctibus, & tempestatibus, impetiti, immobiles persistunt: ostrea verò, & alia conchyliæ, modò in littus ejiciuntur, modò in fundum demerguntur. Bessius D. 4. Pasch.

Num. 2.

*Testimonia.**Ex Veteri, Patribus, & aliis.*

Annis, quibus vidimus mala. Pf. 89. 15.

En, quomodo generosæ animæ infictas à Deo ærumnas extenuant! quòvis aliò corporis sensu mala si dicerent se expertos, gravius se fateantur oppressos. At cum dicunt, mala se solum vidisse; vix se testantur afflictos. Cor enim inter ærumnas premitur, auris strepitu quatitur, affligitur memoria recordatione malorum, odoratus torquetur graveolentiâ: solus oculus, solem æmulatus, ærumnas videt, nec sentit; vulnera ingruentis spectat, lætus incedit intruetur,

tur, fractionem integer aspicit; fordibus adest immaculatus. Oliva l. 12. Strom. §. annis, quibus.

Non contristabit iustum &c. Prov. 12. 21. Cause variae, cur iustus nullâ re contristetur, aut turberetur. *Prima:* quod res omnes hujus Mundi, quae turbationem afferre possunt, parvi aestimet; nec amet: si ei auferantur, non dolet. *Secunda:* quia refrœnat suas cupiditates, quae sunt causa perturbacionum. *Tertia:* quia pacem, & quietem, animi rebus omnibus antepōnit. *Quarta:* quia scit, se, suaq; Deo esse curâ: quare in Paterna ejus cura suaviter conquiescit. *Quinta:* quia mentem habet in Deo fixam; & cum eo ita se unit, ut unus cum eo Spiritus efficiatur, Cornelius hic.

Quaelibet tormenta, quaelibet tribulationes, quaelibet hujus sæculi adversitates, undique saeviant: illud, quod Deus in abscondito fecit formum, in nobis frangi non potest, non cedit. S. August. in Psal. 138. circa medium scimus, nos lædi posse à nemine, nisi deprehendamus in sceleribus, aut maleficiis: occidere potestis, lædere non idem. S. Justinus M. Apol. 2. pro Christianis ad Antoninum Pium.

Certus sum, qui nulla nocebit adversitas, si nulla dominetur iniquitas. S. Bernardus f. 7. in Psal. 90.

Quod iustis exercitium virtutis est; hoc iniustus poena peccati est. Origenes hom. 16. in Gen.

§. XXIV.

In tribulatione non pecca, non desice.

Spiritus Dei ferebatur super aquas. Gen. 1. 2. Neglecto firmamento aquis incumbit. Cur mare praerulit, non terra solum, sed & caelo? adamavit aliqua in æquore, quae in homine amaret. Mare ventorum vi concutitur quidem, & fervet; sed litus non excedit, suisque se continet sinibus. Legis memor vel in furore. Imitare & tu mare; ut æquus sis. Oliva l. 9. Strom. §. Spiritus Domini.

Job scidit vestimenta sua; sed labiis non peccavit. Job. 1. 20. 22.

Turbatus sum, & non sum locutus. Psal. 76. 5. Seu adversa irruant, seu maledicta sevant, seu tentatio rugiat fervere non dedecet, peccare non libet. Idem.

Sicut ablactatus coram matre sua. Pf. 130. 2. Quemadmodum puellus, qui ablatatur; qui nuper ab ubere avulsus est, nec sic quidem à matre recedit; sed flens, gemens, lugens, ægrè ferens, & se afflictans, parenti semper adhæret, nec ab ea recedit: ita ego, cum essem in afflictione, angustiis, & calamitatibus; Deo semper adhæsi. S. Chrysof. hic.

In noctibus extollite manus vestras &c. Pf. 133. 2. In adversitatibus, ait, quae per diem vitæ hujus obscurant, nolite deficere: sed manus vestras in opere sanctitatis extollite, S. Prosper. Aquitan. hic.

§. XXV.

Tribulationes quò animò ferenda.

Ex Veteri.

Propitius sit mihi Dominus, nè faciam hanc rem Domino meo Christo Domini &c.

1. Reg. 24. 7. David, qui à Saule mille calamitatibus affectis, errans in montibus, in speluncis; ibi crudelem hostem habuit in manibus: quem si occidisset, periculis liberatus regnum hereditabat. Maluit tamen in ærumnis expectare à Deo finem; quàm, hoste perempto, festinare liberationem suam. S. Ambros. in Apolog. 1. David c. 6. debitum sibi imperium diu distulit; quod sciebat Deo auctore sibi deberi. Baeza t. 1. l. 4. §. 24.

Quoniam ego in flagella paratus sum. Pf. 37. 18. In flagella paratus est, & offert se Domino: ut, quae placuerint Deo flagella, sustineat. Elegisse quidem lego David flagelli genus, quod æquamiter sustineret: sed elegit, quia de tribus ei conditionibus eligendâ unius necessitas mandabatur. Ubi autem non mandatur, ad omnia paratus est Dei servulus, seu corporalem ægritudinem subeat, seu fugam à facie inimici, sive obitum filiorum. S. Ambros. hic.

Fiat misericordia tua, ut consuletur me. Pf. 118. 76. Inter ærumnas multiplices, & sæva certamina tormentorû, consolatricem rerum istarum misericordiam petit; ut adversitates sæcufferre possit. Non enim auferri sibi talia postulavit; sed in eis expetit consolari. Consolatio est enim; quando miseriarum patientiam donat, tormenta sæva temperat, & afflicti animi mœrores beatitudinos promissione confortat. Cassiodorus hic. Alius humiliatus ærumnis posceret, ut circa eum tentamenta desinerent; & sedare Dominus adversa dignaretur. Ille autem, tanquam athleta fortis, & patiens, quia exerceri, etangi, animam suam tribulationibus nôset; non tristitia dimovere desiderat; sed magis in tempore laboris sui, dari sibi verbum consolacionis exposcit: ut possit forti, quae ingruunt, mente tolerare. S. Ambr. hic. Octon. 10.

Deprime cor tuum, & sustine. Eccl. 2. 2. Cum sæviunt æstus tribulationum; cor nostrum humiliare, & elatos spiritus submittere, oportet. Octavianus hic.

Ex Novo.

Intrate per angustam portam. Matth. 7. 13. Quomodo igitur, dixerit aliquis, dictum est illud: *jugum meum suave est, & onus meum leve?* Matth. 11. 30. nam si angusta est via, & aspera; quomodo rursus eam levem, facilemq; vocat? Illud quidem dictum est propter naturam afflictionum; hoc verò propter spontaneam voluntatem advenientium. Nam fieri potest; ut, quod naturâ est intolerabile sit leve; si eum alacritate animi suscipiamus. S. Chrysof. hom. 3. de Lazaro.

Puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur. Matth. 9. 6. Puer, id est, *servus*, teste Lucâ 7. 2. Servi hominum male torquentur; Servi Dei bene. Torqueri bene est pati, quod ferre, quidquid ærumnarum Deus inferat. Male torqueri est, cum indignatione pati. Bene torqueri est torqueri ad coronam; male, ad poenam. Pinna in Eccl. Ethol. 29.

Quid dicam? Pater. Joan. 12. 27. S. Chrysof. hom. 66. in Joan. quasi diceret: non habeo, quid dicam, ereptionem quærens: *propterea enim veni in horam hanc.* Incarna-

ta DEI sapientia non habet, quid dicat, ereptionem, querens: & garrula humana fatuitas quantas adfert excusationes? Sylveira addit. hic.

Bajulans sibi crucem exiit. Joan. 19. 17. Animosè, & intrepidè, pericula oblata, licet gravissima, amplexanda sunt. Ecce qui ad calicis poculum trepidabat, modò crucem dolorosissimam, & ignominiosissimam, sine trepidatione bajulat. S. Cæsarius dial. 3. deprecabatur poculum, nos instruens: in pericula non infiliendum esse; sed adventantia fortiter, ac viriliter, esse suscipienda. Ideo crucem, per meditationem aestimata, certò consiliò deprecatur quidem: exhibitam verò super humeros, tanquam victor tollens, ibat sponte in ea clavis suffigendus. Non sic vani homines; sed ut ait Pl. 77. 9. *Filij Ephrem intendentes, & mittentes, arcum, conversi sunt in die belli.* Domi crucem, cædèsque, meditantur; in arana verò damà fugaciores sunt, Bæza t. 1. l. 4. c. 4. §. 1.

Aperta sunt omnia ostia. Act. 16. 26. Cur portis carceris apertis, Paulus, & Silas, non egrediuntur? S. Chrysol. hom. 8. in ep. ad Eph. quemadmodum carcerem Paulus non egrediebatur, etiamsi potuisset; donec, qui illum conjecerat, evocaret, & educeretur; ita tres pueri caminum egressi non sunt; donec, qui conjecerat, egredi jussisset. Quid hic dicemus? nè videlicet in adversis liberari festinemus. Expecta longanimitis; Deus dabit finem. Sylveira hic q. 12.

Ex Patribus, & aliis.

Grata ignominia Crucis ei, qui Crucifixo ingratus non est. S. Bernardus l. 25. in Cant.

Quemadmodum mens aliqua, licet quidem semper verberetur, non tamen dat tergum; neque concavitate formam in se recipit; sed eadem semper manet, sibi que similis: sic & qui vult verum se gerere Christianum, inter diversas tribulationes, atque tentationes; si ve extrinsecus ab hominibus illatas contumelias, persecutiones, damna, aut aliqua ejusmodi; si ve extrinsecus à spiritibus malignis inductas angustias diversissimas, unus est idem, maneat oportet; fortiter quæcunq; obvenientia perferens. S. Ephrem de fide. Sit mens nostra non quasi vitrum, quod ad primum perfectionis ictum impatiens frangitur; sed pretiosi potius vena metalli, quæ sub mallei contusione purgatur. B. Petrus Dam. l. 4. ep. 17.

Cur tibi molestæ sunt injuriæ, & adversitates quæcunq; nisi quia illas averfaris? Bellum iis inferis tanquam hostibus; quid mirum, si te infestant? Quod si eas amares, non essent molestæ; sed potius jucundæ. Stella de contemptu &c. p. c. 2.

Si persecutio tibi affert molestiam, non conqueraris de persequente; sed potius de teipso. Quod si aliquid tibi videtur esse durum; contra teipsum insurge, & vindica te de inimicis tuis internis, qui te affligunt; nec conqueraris externis; cum te non nisi volentem, lædere non possint. Sicut tinea consumit pannum, ex quo nata est; & vermis rodit lignum, ex quo prodiit: sic hæc onera, quæ cor tuum pre-

munt, oriuntur ex propria tua concupiscentia. Idem ibidem.

Omnes creature sunt homini, qualis homo erga seipsum est. Bona anima non potest offendi rebus exterioribus; nec malus iis juvari. Idem ibidem c. 43.

Calamitatis ventus neminem non incurrat: resistentes quercus frangit; submittentem se arundines non lædit. Drexelius Gymn. pat. p. 1. c. 1.

§. XXXVI.

Tribulationis sanctis charæ, optatæ, &c. Ex Veteri.

A Doravit Israël Deum conversus ad lectuli caput. Gen. 47. 31. Septuag. *adoravit Israël summitatem virgæ ejus.* Quid virgæ cum lectuli capite? in capite lectuli cervicali ad capitis requiem apponitur. Virgâ labores, tribulationesque, in Scriptura signantur. Virgâ percussus justus, idem est, ac beatè quiescere. S. Hilarius Can. 11. in Matth. nunquam hilarius Sancti requiescunt, quam dum laboribus fatigantur. Escobar t. 5. Proph. Chr. l. 8. lect. 2. obf. 3.

Servate mihi puerum Absolon. 2. Reg. 18. 5. Quæ tunc, protulit; cum perduellis vota, & arma, in regem tonarent, sævirentq; David nunquam teneriori animi, orisq; sensu, profecutus est Absolonem; quam cum ab eo sede suâ pelleretur, E contra supplicem, avidumq; paterni amplexus, rejectit. 2. Reg. 14. 24. *revertatur in domum suam, & faciem meam non videat.* Sciebat enim, expetenti Domini sui faciem, armatum plus filium prodesse posse, quam blandum. Oliva fer. 4. D. Pafs.

Cibi mei sunt. Job. 6. 7. Justi enim gloriantur in tribulationibus: scientes, quoniam tribulatio patientiam operatur. Rom. 5. 3. Hugo Card. hic.

Hæc mihi sit consolatio: ut affligens me dolore, non parcat; nec contradicam sermonibus Sancti. ibid. v. 10. *Cum audierit* (equus generosus) *buccinam, dicit vah!* Job. 39. 25. *Vah* est interjectio animi gestantis. Guilielmus Par. lib. de morib. tr. de spe: sicut gaudent equi, cum signum imminentis consuetudinis audierint: sic & Dei amici hujusmodi gaudiò gaudent; cum bellum tribulationis consurgere cognoverint. Escobar t. 1. Mir. Chr. l. 1. Obf. 2.

Venerunt ad eum omnes fratres sui, & universæ soror es sue, & cuncti, qui norerant eum prius - consolati sunt eum super omni malo, quod intulerat Dominus super eum. Job. 42. 11. Quod non fecerunt, quando in mediis angustis positus magis eorum solatio egebat. Jam mala præterierant; cur ergo eum solantur? nam ubi nihil ærumnarum sit, non videtur esse locus consolationis, & compassionis, inquit Pinceda hic. Respondeo: consolati sunt eum, non de alio, quam quòd jam pati cessasset. Nam viro justo crux summa, sine cruce esse. Did. Niff. D. 20. Pent. §. 3.

Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolati sunt. Pl. 22. 4. Ipsa me non afflixerunt; sed potius consolata sunt: quia in his intelligo, te esse memorem me? S. Laur. Just. hic.

Quanti

Quam magna multitudo dulcedinis tua Domine! Pl. 30. 20. Dulcis est, cum corrigit dulcis, dum percutit; dulcis, cum credentibus aterna premia compromittit. Cassiodorus hic.

Quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus. Plal. 101. 15. Per lapides, qui duri sunt, intelligi possunt tribulationes; quæ duræ, & asperæ, sunt: tamen placent servis Domini. Unde cantat Ecclesia de S. Stephano: *lapides torrentis illi dulces fuerunt.* Hugo Card. hic.

Mihi nimis honorati sunt amici tui Deus. Pl. 138. 17. Hebr. *mibi valde pretiosæ sunt afflictiones tuae Deus.* Fasciculus myrrhae dilectus meus mihi. Cant. 1. 12. Mirari scis quis possit patiendi, non cupiditatem solum in sponsa; sed etiam pretium. Non modò myrrham complectitur, sed etiam veneratur. Myrrham non solum non horret; sed quasi vicariam sponsam; imò ipsum putat esse dilectum. David quidem clamabat: *quoniam propter te mortificamur tota die.* Pl. 43. 22. Et Paulus: *ego stigmata D. Jesu in corpore meo porto.* Gal. 6. 17. Ille propter Deum; hic in similitudinem Domini, confosum se putat. Sponsa verò eò myrrham prorexit; ut non DEI putet esse, seu imaginem, seu simulacrum; sed DEUM. Oliva l. 3. Strom. §. Fasciculus myrrhae.

Fulcite me floribus, stipate me malis: quia amore languens. Cant. 2. 5. Chald., & Hebr. *fulcite me ignibus plurimis.* Non expetit auratam spondam, nec plumei stragulum; sed pyras, & rogos, stridentium flammarum, pro lectisterio. Inter utulalali signa, velut inter flores, recumbit. Unde Symmachus legit: *requiescere me fecisti in flore.* S. Chrysol. l. 13. de S. Laur. tunc oblata est torrenda, & assanda, martyrio nobilis illa Laurentii craticula: astrictus est ferro; sed ille craticulam supplicii lectum quæris putabat. Theodoretus in Dan. 3. 24. tanta intus pietatis præcones serenitate Deum colentes fruebantur, ut per ignitos carbones, quasi per quasdam rotas, incederent. Arcones in Isa. 1. 25. Disc. 3. *Fulcite me floribus.* Origenes ait, in Græco habetur: *confirmate me in myrrhis.*

Et de portis tribulationum, quæ circumdederunt me. Eccl. 5. 1. 5. Quis captivum januis circumdedit? & non magis muro vallavit? Cui vel januæ desint, vel pro foribus foramen sit? Quid? nisi spes evadendi ex portis affulgeat; sed tribulationum magis metuendæ sunt portæ, quàm muri. Neq; enim difficilis constantia est, quando eam necessitas frænât. At si elabendi occasio se offerat, durius cum tormentis confligimus. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus.* Eccl. 31. 10. elogium est fortitudinis non vulgaris. Inte Martyres uberius laudamus; quòd facilius eos tormenta declinare potuisse, & noluisse, cognoscimus. Davidi aperta porta est evadendi manus Saulis. 1. Reg. 24. 4. quando in spelunca deprehensum inermem, & solum, potuit occidere. At tantâ opportunitate trucidandi hostis minime usum, quis non stupet? Poruit Christus de cruce descendere; sed non minoris virtutis fuit, præfuisse in cruce, *Polyanth. Sacra, Tom. II.*

factâ sibi potestate descendendi, quàm crucem subisse. Oliva l. 12. Strom. §. Et de portis tribulationum.

Volavit ad me unus de Seraphim; & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de altari; & retigit os meum. Is. 6. 6. 7. Stupes; ex regali effluentiâ copiarum cœlestium, ex regis Christi regnantis gazis; nihil aliud ad Isaiam delatum de superis, nisi calculum, seu carbonem; in quo Isaias figeret oscula. S. Hieron. ep. 142. ad Damasum: forcipem, de qua altaris carbo comprehensus est, propriam Isaiæ asseruit passionem, quâ sub Manasse rege interfectus est. Vates hæc omnia osculatur, tanquam quid cœlesti. Ludovicus de Alcazar expendit hic, cur Hebræus vocem *prunam*? Septuag. verò calculum? *in manus ejus carbunculus.* Ait, in prunis indicari Apostolicorum virorum persecutiones: quæ, licet aspectu terreat, & videantur, ut carbonem, urere; justis tamen reputant pro lapidibus pretiosis. Arcones in Is. 2. 4. Disc. 4.

Ex Novo.

Quæcumq; scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, & consolationem, scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiæ, & solatii, det vobis id ipsum sapere &c. Rom. 15. 4. 5.

Sicut abundant passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra. 2. Cor. 1. 5. *Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.* 2. Cor. 7. 4.

Ascendens Christus in altum. Ephel. 48. In altum, id est, in cœlum, inquit Chrysostronus. Solus B. Dorotheus doct. 22. ait: ascendens in crucem voluptate suâ; & peccatum, ruinæ nostræ causam, cruci afficiens, captivam duxit captivitatem. Altum hoc Chrysostrono cœlum est, Dorotheo crux. Sed quid istud? cum à cœlo crux non minus distet, quàm terra? sic fortè loquatur, qui nescit, quid sit pro Deo pati: nam qui novit, quid sit boni in cruce; illi crux par cœlo est. *Exultabunt Sancti in gloria, latrabitur in cubilibus suis.* Pl. 149. 5. Euthymius: exultabunt Sancti in futura gloria. S. Hieronymus: exultabunt Sancti in gloria, in cruce. Sed quid gloriæ cœlorum & crucis? si exultabunt Sancti in gloria cœlorum, quomodo in gloria crucis? Respondeo: iusto gloria, & crux; crux, & gloria; idem sunt. Tantam nempe ex passione coepit voluptatem: ut perinde habeat; sive in cœlum, sive in crucem, ire jubeatur. Did. Niss. D. 20. Pent. §. 4.

Exempla historica.

Venerabilis P. F. Joannes à Cruce, tria solebat à Deo petere. Primum, labores. Secundum, nò præsul existens è vita migraret. Tertium, ut abjectus, & vilipensus viveret, ac moreretur. Cum ante imaginem Christi D. crucem bajulantis orationi vacaret; hæc vocem audit; Joannes, quid vis pro laboribus? & ille: Domine! pati, & contemni, pro te. Dicere solebat: quid scit? qui pro Christo pati nescit? In compendio vitæ §. 9.

M m m m

B. G. 6

B. Godefridus Cappenberg. Præmonstr. in tribulationibus dicebat: opto, ut sicut scopa usu detrita novissime flammis injicitur, sic corpus meum, Christi exhaustum servitio, tribulationis demum igne consummetur. Boll. 13. Jan.

§. XXVII.

Tribulationes apprehende bonâ ansâ.

Ex Veteri.

Egrediente autem animâ pro dolore, & imminente jam morte, vocavit nomen filij sui Benoni, id est, filius doloris mei. Pater verò appellavit eum Benjamin, id est, filius dextera. Gen. 35. 18. Non respexit dolorem matris; sed robur, felicitatem, dextera vocabulo significata. Sic quando res quadam habet, quò exhilarare possit, & quò contristare; spectanda est; quò solari, non quò tristere, potest. Did. Nifs. p. 2. l. 9. Polit. Cœl. cap. 7.

Recordatusque somniorum, quâ aliquando viderat. Gen. 42. 9. Non dicit, eum memorem venditionis, aut mortis sibi intentatæ, sed somniorum. Oleaster.

Ecce hasta regis, transeat unus de pueris regis, & tollat eam. 1. Reg. 26. 22. Cur hastam solam, non etiam Scyphum, restituit? Quid accidit David, dum arreptitium regem Plâterio mitigaret? Nisus est configere David lanceâ in pariete. 1. Reg. 19. 10. Si bonus David lanceam penes se retinuisset, poterat tantæ malevolentia eum perpetuo admonere, & ad vindictam stimulare. Scyphum retinet; qui refrigerium adferre potest animo inflammato. Did. Nifs. D. 3. Pent.

Servate mihi puerum Absolon. 2. Reg. 18. §. Confectio prælii, quarit: estne pax puero Absolon? At indicatâ ejus morte, fili mi Absolon! Absolon fili mi? &c. v. 33. Cùm viveret, aut vivere putaretur Absolon, puer identidem vocabatur; cùm verò in vivis esse desit, Filius ter, quaterq; appellatur. S. Ambros. in Psal. 118. §. quâ ratione antè puerum dixit, postea filium nominavit? Cur non in utroque, aut puerum dixit, aut filium? Respondeo ad sensum Ambrosii: puerum vocavit, & cogitavit Absolonem; dum perduellis sceleri vacabat, aut vacare putabatur: ut & ipse parens levius ferret, quò ab impotente sibi puero impetebatur: & belli duces ab illo violentas manus abstinere; quò nullam sibi ex nece pueri parare gloriam viri possent. Si Filium, si parricidam, tunc cogitasset; quomodo non irasci tali filio pater potuisset? quomodo mandare suis tribunis; ut fervarent vivum filium, qui vivere patrem nolebat. Ambros. non ergo pietatis nomen accipere debebat, sed infirmitatis: ideòq; vir justus, quod religionis fuit, tacuit, quod infirmitatis, asperxit. Ubi verò est mortuus, apud pium patrem personæ crimen defecit, naturæ nomen remansit. Did. Nifs. D. 3. Pent. §. 3.

Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus revertar illuc. Job. 1. 21.

Pro servanda patientia illud tempus ad memoriam reduxit, quò necdum ista, quæ perdidit, habebat. Ut, dum intuetur, quò illa aliquando non habuit, dolorem temperet, quò amissit. Magna enim consolatio est, in rerum amissione illa tempora in memoriam reducere, quibus nos contigit res, quas perdidimus, non habuisse. S. Gregor. mor. l. 2. c. 12.

Foderunt manus meas, & pedes meos. Psal. 21. 17. Non dicit, transfixerunt, sed foderunt: ut notetur fructus, qui inde secutus est, scilicet æterna beatitudo. Hugo Card. hic.

Ex Novo, Patribus & aliis.

Joannes - in vinculis &c. Matth. 11. 2. Quod Herodes Joanni faciebat pro pœna, ille suscipiebat pro beneficio; & irâ ejus, quasi Dei misericordiâ, fruebatur. Auth. Imp. hom. 27. hic. Joannes, non loci, in quo versabatur, vilitatem; sed occasionem bene merendi, quæ se ibi offerebat, attendebat; & vinculorum non probra, sed lucra, spectabat. Did. Nifs. Pol. Cœl. p. 1. l. 4. c. 8.

Sicut fuit Jonas &c. Matth. 12. 40. Cur potius suâ sepulturâ, quàm mortis, Dominus dat signum? In morte multis injuriis, opprobriis, & tormentis, affectus; in sepulchro honoratus quievit. *Erit sepulchrum ejus gloriosum.* Il. 11. 10. De morte, & doloribus, videtur oblivisci; & ansam gloriæ apprehendit. Sylveira hic q. 12.

Factum est autem, cùm complerentur dies assumptionis ejus; & ipse faciem suam firmavit, ut iret in Jerusalem. Luc. 9. 51. hoc est cùm instabat tempus, quò, postquam sustinuisset salutarem passionem pro nobis, oportebat assumi in cœlum, & considere Patri. Theophylactus. Non memorat dolores, sed gloriam. Sylveira in Matth. 12. q. 12.

Auferamus carceris nomen; secessum vochemus. Etsi corpus includitur, etsi caro detinetur; omnia spiritui patent. Vagare spiritu, spatiare spiritu: & non stadia opaca proponens tibi; sed illam viam, quæ ad Deum ducit. Quoties eam spiritu deambulaveris, toties in carcere non eris. Tertull. l. ad MM. c. 2.

Talis justorum mos est; ut quando aliquid pro Deo ferunt; non res ipsas, quæ sunt, spectent; sed causam secum expendentes, facile omnia ferant. Quandoquidem & Paulus gentium Doctor vincula, ad tribunalia abductiones, quotidiana pericula; multas illas, & intolerabiles, afflictiones, *leves* vocabat: non quò naturâ tales essent; sed quia causa, propter quam fiebant; talem ei sententiam ingenerabat. S. Chrylost. hom. 25. in Gen.

Unaquæque res duas habet ansas; unam tolerabilem, alteram intolerabilem. Si frater injuriam fecerit, non eâ prehende, quâ facit injuriam: ea enim ejus ansâ est intolerabilis. Sed illinc potius: esse fratrem, esse unâ educatum. Sic prehendens eam, quâ tolerabilis. Epictetus c. 65, Enchiridion.

§. XXVIII.

§. XXVIII.

In tribulatione fac ex necessitate virtutem.

CRas tu, & filii tui, mecum eritis. 1. Reg. 28. 19. Querit Abulenſis: cur Saul filios suos in conflictum eduxerit, in quo illos occubitu- ros prænoverat? Respondet q. 3. in c. ult. hujus libri: quia putavit, quod necesse erat; quod tam ipse, quam filii ejus, morerentur: ideo nullò modò poterant evadere hanc mortem. Melius ergo fuit, quod viriliter in bello morerentur, pugnando pro Israël; quam ignominiose fugiendo desideratam vitam conservare non possent.

Fuge Dilecte mi, & assimulare caprea &c. Cant. 8. 14. Ardebat desiderio sponsi sponsa dicens: *quis mihi det te fratrem meum &c.* Votis potita quid dicit? *fuge.* Si sponsum adeò percipiebat, cur celerem ejus abitum optat? V. Beda: quod ait *fuge Dilecte mi*, non optando loquitur (quis enim eum, quem diligit, à sua fugare præsentia velit) sed ejus potius voluntate fervendo: memor videlicet consuetudinis ipsius, quâ se, in medio sæpe sermone relinquens, transferret, ac declinaret: memor etiam sæpe consuetudinis; quia illum in hujus temporis, vel peregrinationis, loco continuè videre non possit. Nam si necesse fuit ab illo nunquam deseri; prudentia fuit, hoc sponte petere, quod necessariò toleratura erat. Did. Niss. Dom. infra Oct. Asc. §. 4.

Humiliamini sub potenti manu Dei. 1. Petri 5. 6. q. d. Si manum ejus effugere, impossibile; si tanto Domino subdi, necesse est: humiliamini volentes, & de necessitate virtutem facite. Idem ibidem.

Hoc totius Christianitatis est robur, facere de necessitate virtutem; & pœnalitates, & verbera, contumelias, & opprobria, vulnera, sic & mortem, in arma conflare virtutum; & de his scalam facere cœlos pertingentem. Sim. Cass. l. 8. c. 38.

§. XXIX.

Varia alia motiva.

IN virga indignationis ejus. Thren. 3. 1. Aliam quidem puto esse virgam furoris Dei; aliam virgam directionis, & virgam regni ejus; aliam verò indignationis: quoniam alia est ferrea, inflexibilis, quâ conteruntur impii, tanquam vasa testea in ira furoris Dei. Alia, quâ in æquitate Sancti reguntur; donec perveniunt ad bravium superæ vocationis. Alia illa, de qua ad Jerusalem Dominus: *in indignatione non percussit.* Isa. 60. 10. *& in reconciliatione mea misertus sum tui.* Sub hac enim virga ad hoc percussit Deus, ut miseretur; ad hoc vulnerat, ut sanet. S. Paschasius hic. Adversitas, quæ à Domino est, plena justitiæ, plena æquitatis, plena misericordiæ est. Idem ibid.

Domine, hic autem quid? Joan. 21. 21. Hunc ita Domino dilectum cum respexisset Petrus, statim interrogavit, quis vitæ illius terminus immineret? Quia communiter hominibus insitum esse videtur; ut optent, si quid periculi

Polyant. Sacr. Tom. II.

subituri sunt; non se solos, sed cæteros etiam, aut videre similia pati, aut saltem audire, perpeſſos fuisse; vel omnino idem passuros. S. Cyrill. Alex. l. 13. in Joan. David, vicinus morti, ait filio suo Salomoni: *ego viam ingredior univèrse terra.* 3. Reg. 2. 2. id est, ad Patres meos abeo; & viam omnibus, qui nunc sunt, quive post me erunt, communem viam ingredior. Cur communem dicit? ut mortem suam sibi, & filio, suavem faciat. Sylveira in Apoc. 7. q. 16.

Particeps in tribulatione. Apoc. 1. 9. Hoc apponit: quia & ipse scivitiam Domitiani expertus, & in Pathmos relegatus. Et hoc dicit ad multam Fidelium consolationem: nam videntes communicationem in laboribus cum Joanne dilecto; inde singulare in se divini amoris discunt argumentum, multa ob fidem pati. Sylveira hic.

Quod si tantus ostenditur, & probatur, Christianorum Martyrum populus; necro difficile, vel arduum, putet, se Martyrem fieri; quando videt Martyrum populum non posse numerari. S. Cyprianus exhort. ad MM. c. 1.

Si leoni taurus objicitur discerpendus, ut princeps videns lætetur: & tu discerperis, ut Deus videns lætetur: satis, superque esset, ut hoc patienter tolerares. Oforius in die SS. Innocent.

Cum te videris tribulari; si perquiras, multas invenies causas. Et si alia non esset, præter voluntatem divinam, & gloriam ejus; hæc satis est. An non leoni objicitur canis, vel taurus, dilaniandus, ut principi spectaculum præbeat? Idem fer. 4. D. 4. Quadr.

Quantumlibet nobis anxietatum pateras vitæ præsentis propinet afflictio; parva toleramus; si recordamur, quid biberit ad patibulum, qui invitavit ad cœlum, Sidonius Apollin. l. 9. ep. 4.

Refertur de anima cujusdam Sancti; qui multas in hac vita ærumnas sustinuerat: quòd, dum post mortem amico appareret, ille; quæreret; num tantis doloribus condigna illi fuerint gaudia? responderit: Ipsa prima Cœlitum salutatio, quâ me cœlum ingredientem complexi sunt; ac præsertim primum Christi osculum, quò me deosculatus est ita mihi suave accidit; ut mox omnium laborum me oblivisci fecerit; omniumque dolorum memoriam mihi abstergerit, juxta illud: *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.* Apoc. 21. 4. Cornelius in Cant. 1. 1.

Equum indomitum etiam peritissimus equitandi timeret conscendere: at, postquam domitus est, pueri ipsi in eo equitare audent: Crux, antequam Christus eam conscenderet, equus erat indomitus: quotquot eam conscendebant, prosternebat, eorum honorem, & vitam adimens. At postquam eam animosus conscendit, ita domita, ac mansueta, remansit; ut pueri, & senes, intrepidi eam ascenderint. Diez conc. 2. in festo. S. Andrea.

§. XXX.

In tribulatione solatia, & refugia.

Postis genibus orabat. Luc. 22. 41. Orabat, completurus opus redemptionis nostræ.

M m m m 2

Docuit

Docuit nos, frustra optari vincula, & crucem; nisi oratione armemur. Præsumptio est, non amor; carnificibus occurrere sine oratione. *Paratus Petrus & in carcerem, & in mortem, ire cum JESU.* Luc. 22. 33. dum orationem negligit, Magilstrum deserit. Dormivit, cum orandum erat; negavit, cum palma delata est moriendi cum Christo. Vicit Moyfes Amalech. Ex. 17. 11.; sed oravit: timuit ancillam Petrus; sed non oravit. Oliva t. 2. Strom. §. Positis genibus.

Nullum majus, nullum melius, negotium

est in tribulatione; quam recedere ab eo strepitu, qui foris est; & ire in interiora mentis secretiora: Ibi Deum invocare, ubi nemo videt, gementem, & subvenientem. S. August. in Psal. 34.

Lenit dolores patientis Christiani, assiduæ recordatio in cruce pendentis. Petrus Cell. cap. 22.

Qui crucem post Christum ferre amant; crucem ipsam sine crucis sensu ferunt: qui verò eam fugiunt; hi soli crucis pondere onerantur. Hidorus Clarius. Orat. 9.

TITULUS XII. SSS. TRINITAS.

§. I.

*Figuræ, Symbola, Testimonia.
Ex Veteri.*

Faciamus hominem ad imaginem. Gen. 1. 26. Non allocutus Angelum: quia cum Deo ad creationem non concurrerunt. Homo non factus ad similitudinem Angeli. Ut tamen unum Deum doceret, dixit, *ad imaginem*, non ad imagines. Paoletti D. 6. Pasch. Igitur in opere mundanæ fabricæ, cunctorumque creatione, omnipotens, omnia sciens, omnibus commendatur benigna Trinitas. Bonitas quippe, vel charitas, Dei Spiritus S. est. Qui, cum Patrem, ut omnia per Verbum operaretur, excitaverit; tum verò in plasmatione hominis ita studiosum reddidit; ut nihil eorum subtraheret, quæ conferre potuit. Quid enim taliter condito homini, præter naturalem divinitatem, defuit? - Igitur in plasmatione hominis benevolentia Dei, quæ est Spiritus S., maximè operam suam exhibuit; cum ei (utpote creatus) naturaliter non poterat esse Deus, gratia sui similitudinem Dei contulit. Rupertus l. 11. c. 17.

Veneruntque duo Angeli. Gen. 19. 1. Duo scilicet, qui ab Abrahamo recesserant, tertio cum eo remanente. Angelus unus è tribus, representans Deum Patrem, manserat cum Abrahamo: ut ejus domum benediceret; eumque patrem efficeret ad generandum Isaac. Unde hic Angelus videtur fuisse medius, & primarius inter tres: putà Michaël; qui duos socios Gabrielem, & Raphaëlem, misit ad excitandam Sodomam; *Gabriel* enim, juxta etymon suum, est fortitudo Dei; puta fortis executor divinæ justitiæ: hicque representat secundam in Trinitate Personam. *Raphaël* verò videtur esse Angelus præfes castitatis, summusque osor libidinis. Cornelius hic.

In Arca testamenti tria continebantur: virga Aaron, tabulæ Legis, manna solitudinis. In virga designatur potentia Patris, in tabulis sapientia Filij, in manna bonitas Spiritus Sancti. Marchantius D. Trinitatis.

Sic benedices filiis Israël - benedicat tibi Dominus, & custodiat te, Ostendat Domi-

nus faciem suam tibi, & miseretur tui. Convertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem. Num. 6. 23. 24. &c. Ob tres Personas, quarum qualibet est Deus, *Dominus* ter repetitur. Sed, ut monstrat, unum tantum esse Deum, subdit: *invocabuntque nomen meum super filios Israël.* v. 27. Non dicit, nomina nostra. Paoletti D. 6. Pasch.

Audi Israël: Dominus DEUS noster, Dominus unus est. Deut. 6. 4. Ponuntur hic tria vocabula: scilicet *Domnus*, quod est nomen potentia, quæ Patri attribuitur: *DEUS* nomen sapientia, quæ Filio appropriatur: *Tuus*, nomen bonitatis, quæ Spiritui S. attribuitur. S. Vinc. Ferr. l. de S. Jacobo Apost.

Benedicat Pl. 66. 8. id est, multiplicet nos Deus Pater. *Benedicat nos Deus Filius! benedicat nos Deus Spiritus S.;* & sic multiplicet, ut tandem mereant cum omnes fines terræ; ut tota terra creatorem colat, non creaturam. Remigius Antisiod. hic.

Funiculus triplex. Ecclæ. 4. 12. est SSS. Trinitas; quæ est fons omnis societatis, amicitia, & concordia. S. Paulinus ep. 4. ad Severum.

Osculetur me osculo oris sui. Cant. 1. 1. Symbolicè notantur hic tres SSS. Trinitatis Personæ: per *osculetur* Pater: per *oris* Filius: hic enim est os, & Verbum Patris: per *osculo* Spiritus Sanctus: hic enim est nexus, amor, & quasi osculum; quò se osculantur Pater, & Filius. Ita S. Bernardus l. 7. apud Cornelium hic.

Omnia in mensura, numero, & pondere disposuisti. Sap. 11. 21. Secundum hanc ordinationem omnis actio nostra debet esse mensurata, numerata & ponderata: hoc est, in virtute Patris, cui mensura: in virtute Filij, cui numerus: in virtute Spiritus S., cui pondus, adscribitur. S. Albertus M. par. animæ c. 8.

Et dixi AAA. Jerem. 1. 6. Viegas in Apoc. 9. Sect. 5. n. 4. SSS. Trinitatis mysterium hic innui putat. Ter enim, inquit, dixit A., quæ balbutientis, & infantis, adhuc vox est, propter tres Personas divinas: ut indicaret; se comparatione ejus mysterij infantem esse, & nescientem adhuc articulatè loqui. Loquebatur enim